Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

DANSK POSTMUSEUM

AABENT ONSDAG KL. 6–8 EFTM
SØN- OG HELLIGDAGE KL. 12–2

DANSK POSTMUSEUM

AABENT ONSDAG KL. 6—8 EFTM
SØN- OG HELLIGDAGE KL. 12—2

UNDTAGEN
1. JULEDAG, I. PAASKE- OG 1. PINSEDAG

KØBENHAVN
TRYKT HOS J. H. SCHULTZ A/S
MCMXIII

AFDELING A.

Nr.

1-20. *Forskellige Tasker.* (Herimellem Post-Rytter-Taske — Nr. 2, islandsk Taske — Nr. 5, Landposttasker).

21. *Beltpostsæk.*

22. *Taske til Brug ved Postbefordring.* (Med Sporvogn mellem Kjøbenhavn N og L).

23-24-25. *Timeseddels-Tasker.*

26. *Klingenberg, Poul von.* Generalpostdirektør. Født i Hamborg den 18. Oktober 1615. Fotografi efter Maleri paa Højriis, Mors.

16. Juli 1653 Generalpostmester. 4. Juli 1654, Admiralitetsraad — 1665—66 Envoyé extraordinaire i Holland, i 1667 Ambassadør og Plenipotentiarius ved Fredsslutningen i Breda, 1675 Kgl. Plenipotentiarius i Haag. I 1669 ophøjet i Adelsstanden med en Guldklokke paa et sort Felt som Vaaben og paa Hjelmen en Guldkrone. 1671 Etatsraad. Begravet den 11. Oktober 1690 i Ljörslev Kirke paa Mors.

27. *Gyldenløve Christian,* Greve til Samsøe, Baron til Lindenborg, Stiftamtmand i Bergen, Gehejmeraad, Overkammerherre, Feltmarechal-Lieutenant, Generalpostmester. Født 28. Februar 1674. Kobberstik.

Fik i 1685 ved Kongelig konfirmeret Kontrakt Postvæsenet overdraget af Generalpostdirektør von Klingenberg og beholdt det til sin Død 16. Juli 1703.

Nr.

28. *Gravmæle over forannævnte.* Kobberstik.

Den kvindelige Figur ved Gravmælets Fodstykke menes at forestille Gyldenløves Enke Fru Dorothea Krag, som efter sin Mands Død overtog Postvæsenet indtil dette i 1711 overgik til Statsdrift. Af Sørgedigtet over Gyldenløve:

Mit Øye gir een Taar / et Suk mit Hjerte yder
For hver een Draabe Blæk / der af min Pen udflyder /
Hvo kand i dette Fald vel holde sig for Graad?
Jeg med mit Øyne-Vand her giør Papiret vaad.

Forlad mig Salig Sjæl jeg icke kand opfylde
Min store Skyldighed / dog vil jeg som forgylde /
Med dette sorte Blæk / dend Mandig Christian
Hvis Roes skal voxe højt som Ceder og som Gran.

Dermed er stoppet til min Riime-Flod og Aare /
Jeg resten giøre vil / med mine Suk og Taare.
Viid heele Verden / at Herr Gyldenløv er død /
Men aldrig sluckes skal Hans Lov og Ære-Glød.

Jeg saasom een Client opreyser denne Støtte /
Om Gyldenløves Død og alt for tilig fløtte /
Jeg Hjerte-kippet staar af Sorg og bryder af /
Dog sucker disse Vers til Ære paa Hans Grav.

Her ligger under denne Steen /
Herr Gyldenløvis døde Been
I denne Orme-Bolig.
Her ligger Mod og Mandighed /
Her ligger kiæck Forstandighed
I denne Grav begravet.
Her ligger Ære / Troskab / Dyd /
Med hvad en General er pryd /
Var Gyldenløv begavet.
En Mand som Kongen elsked mest /
En Mand som meente Riget Best /
Og hele Landet gafnet.
Men her er meere end man troor /

Nr.

I denne Graf, hvor Kroppen boor /
En Ængel er at finde.

Sov Gyldenløve sødt og vel /
Gud glæd ævindelig din Sjæl /
Drag Læser det til Minde.

29. *Moth, Mathias.* Lexikograf, Gehejmeraad, Oversekretær hos Christian den V.te, født 1647. Kultegning.

Bestyrede Postvæsenet for Gyldenløve. Postdirektør 1688—1699. Død 1719.

30. *Braem, Johannes,* 1596—1646, født i Hamburg, Købmand i Kjøbenhavn. Direktør for det ostindiske Kompagni, Tilsynshavende ved Postvæsenet. Kobberstik.

31. *Sturz, Helferich Peter,* Legationsraad og Cancellisekretær, født 16. Februar 1736 i Darmstadt. Kobberstik.

Direktør i Generalpostamtet 25. August 1769—20. Januar 1772. Blev som Struensees Protegé ved Hofrevolutionen i 1772 arresteret, men løsladt efter 4 Maaneders Forløb. Død i 1779.

32. *Hauch, Fr.* Generalpostdirektør.

(Efter Maleri af Jens Juel i Kunstmuseet), født 25. August 1754, 1777 Auskultant i Højesteret, 1779 Kammerherre, 1781 Amtmand over Smaalenenes Amt, 1789 Stiftamtmand over Bergens Amt og 1802 over Sjællands Stift og Kjøbenhavns Amt. Derefter i 1810 Generalpostdirektør indtil 1. Januar 1834. — Død 1839.

33. *Walthersdorph, v. Ernst Friederich.* Født 1. April 1755 i Tønder. Kobberstik.

Diplomat i England og Frankrig, 1785 Vice-Generalguvernør, 1788 virkelig Generalguvernør over de vestindiske Øer og Generalmajor i Infanteriet, 1796 første Direktør i Generalpostamtet, senere første

Nr.

Teaterdirektør og Præsident i Landhusholdningsselskabet. Førte i 1801 Forhandlingerne med Lord Nelson og afsluttede Vaabenstilstanden. Underhandlede i 1807 med Englænderne om Kapitulationen. Blev senere i denne Anledning arresteret i Kiel, men frifunden i 1808 af Overkrigskommissionen, afskedigedes som Postdirektør i 1809 og blev senere Gesandt i Frankrig,

Under W. indførtes Diligencerne i Postvæsenet.

34. *Schulin, Johan Sigismund,* Greve, Statsmand. Efter Maleri tilhørende Amtmand Greve Schulin. Født 18. August 1694 i Rostal. Litografi.

Direktør i Generalpostamtet 1730—1735. Oversekretær, Udenrigsminister, virkelig Geheimeraad. Død 13. April 1750.

35. *Pauli, Johan Georg,* Direktør i Generalpostamtet, Etatsraad. Født 14. November 1736. Silhouet.

Direktør 28. December 1767. Første Direktør 7. Marts 1794. Suspenderet 17. November 1794. Organiserede navnlig Pakkepost- og Befordringsvæsenet.

36. *Lente, Christian,* Overordentlig Gesandt i England og Holland, født 1649. Kobberstik.

Overceremonimester, Overhofmester ved det ridderlige Academie samt Overkrigssekretær og Geheimeraad. Postdirektør 1713—17. Derefter Stiftsbefalingsmand over Fyen og Langeland samt Amtmand over Odense med flere Amter. Død 1725.

37. *Monrad, David,* Generalpostdirektør, Conferensraad, født 1765. Stentryk.

25. April 1794 Chef for Generalpostamtets danske Sekretariat, 1807 Postdirektør, 1835 Generalpostdirektør. Afsked 1842. Død 1847.

38. *Frederik den V.s Gravmonument* i Roskilde efter Tegning af *Wiedewelt,* Kobberstik af *Clemens.*

Postillonen tænkes at have tilkørt den Rejsende for

Nr.

hvem Wiedewelt fremviser Tegningen til Monumentet.

39. *Holmskjold, Johan Theodor,* Botaniker, Geheimeraad, født 1731. Kobberstik.

1762 Læge og Professor i Medicin og Naturhistorie ved Sorø Akademi. Ved Generaladmirallieutenant F. Danneskjold-Samsøes Indflydelse i 1767 udnævnt til Generalpostdirektør. Afskediget under Struensee, genindsat ved Struensees Fald, og tillige udnævnt til Kabinetssekretær og senere Hofchef hos Dronning Juliane Marie. Død 1793.

40. *Samme.* (Efter Maleri af *Jens Juel,* tilhørende Toldforvalter Vlengel, Umeå.)

41. *Holck, Hans,* Agent, født 1726. Efter Maleri.

Ejer af Adressekontoret, fik i 1770 Bevilling paa at anlægge en agende Post mellem Kjøbenhavn og Kristiania. Død 1783.

42. *Holck, Julius Carl Christian.* Greve, Kammerherre, Major, 1838 dansk Overpostamtsdirektør i Hamburg, født 1789. Død 1857. Litografi.

43. *Monrad, Georg Herman,* Generaldecisor for Postvæsenets Regnskabsvæsen, Kammerherre, født 1794. Litografi.

1823 Assessor auscultans i Generalpostdirektionen. 1. Januar 1834 Postdirektør til 1848 da Generalpostdirektionen ophævedes. 1852 Generaldecisor for Postvæsenets Regnskabsvæsen. Død 1876.

44. *Danneskjold-Samsøe, Otto Sophus,* Greve, Generalpostdirektør, Ordenskansler, født 4. Juli 1804. Træsnit.

Fik 20 Aar gammel Sæde i Generalpostdirektionen som Assessor auscultans. 1832 virkelig Assessor, 1. Januar 1834 Postdirektør, 12. Maj 1842 Generalpostdirektør til 1874. Død 1894.

Nr.

45. *Lund, N. H. H.*, født 5. November 1817. Efter Fotog.

1. Januar 1874 Kontorchef i Indenrigsministeriet og fungerende Kommitteret ved Postvæsenet, Generalpostdirektør 1. Oktober 1889. Død 14. Jan. 1894.

46. *Svendsen, Christen*, født 24. August 1847. Efter Fotografi.

1. December 1882 fungerende Fuldmægtig i Indenrigsministeriet 1. April 1883 Postinspektør for Nørrejylland, 1886 for Østifterne. 27. Januar 1894 Generalpostdirektør, død 27. Oktober 1904.

47. *Jessen v., Frantz Christopher*, Overpostmester, født 7. Februar 1810. Litografi.

1. April 1835 Assessor auscultans i Generalpostdirektionen, 11. Maj 1839 virkelig Assessor i samme Direktion, 1843 Postmester og Chef for Københavns Pakkepostkontor samt Overbestyrer af Fodpostkontoret. Død 14. Oktober 1853.

48. *Castenschiold, Theodor Chr.*, født 30. April 1814. Litografi.

6. Oktober 1850 Postsekretær og Kontorchef, 14. Juni 1854 Overpostmester og Chef for Brev- Pakke- og Fodpostkontoret i København, 5. Februar 1876 afskediget. Geheimeetatsraad. Død 18. Juli 1883.

49. *Petersen, H. G.* Overpostmester i Kjøbenhavn, født 1819. Litografi.

1834 ansat i Generalpostdirektionens Revisionskontor, 1850 Postkontrolør i Kjøbenhavn, 1858 Postinspektør for Østifterne og Hertugdømmerne, 1876 Overpostmester indtil 1897. Død 1898.

50. *Mørch, J. W.* Overpostmester i Kjøbenhavn, født 5. September 1841. Fotografi.

1. Oktober 1866 Postskriver ved Kjøbenhavns Brevpostkontor, 1. Februar 1874 Ekspedient hos Postinspektørerne, 1876 Overpostkontrolør og Chef for Brevpostkontoret i Kjøbenhavn, 1. Januar 1905 Overpostmester, Afsked 1. Maj 1912, Konferensraad.

Nr.

Mørch skænkede i 1907 sin betydelige Samling af Postalia til Staten og grundlagde derved Postmuseet, i hvis Bestyrelse han sad indtil sin Afgang som Overpostmester i Kjøbenhavn.

51. *Zahrtmann, Hans Jørgen Chr.* Postinspektør, født 27. Februar 1815. Fotografi.

Kst. Postinspektør for Danmark 1. Oktober 1845, for Nørrejylland 28. April 1852, fast Ansættelse 28. April 1853—30. Maj 1863.

52. *Gastberg, Emil.* Postinspektør, født 21. November 1825. Litografi.

31. Maj 1866 Fuldmægtig i Generalpostdirektoratet, 7. September 1874 Postmester i Randers, 1. Marts 1876 Postinspektør for Nørrejylland, 1883 for Østifterne. Død 8. Maj 1986.

53. *Schultz, Theodor.* Postinspektør, født 2. Juli 1822. Fotografi.

1854 Chef for 3die Postsekretariat, 25. Juli 1863 Postinspektør for Nørrejylland, 1876 for Østifterne. Død 1883.

54. *Lund, C. C.* Postinspektør, født 1836. Fotografi.

1881 Kontorchef i Indenrigsministeriet (Postvæsenets Overbestyelse), 1886 Postinspektør for Nørrejylland, 1894 for Østifterne. Død 1905.

55. *Wolder, O. S. F.* Overpostinspektør, født 1842. Fotografi.

1870 Postekspeditør og Stationsforstander i Haslev, 1885 Postmester i Næstved, 1894 Postinspektør for Nørrejylland, 1908 Overpostinspektør, 1912 Afsked, Konferensraad.

56. *Pakkepostpose Hobro—Slesvig. Sp. Bureau.*

57. *Pose til anbefalet Post Kjøbenhavn—London* and Nord Travelling Post Office.

58. *Lædersæk til Brevkassetømning.* Model. Ikke anvendt.

Nr.

59. *Skibspostsæk.*

60. *Læderpose til Pakkepost* mellem Svendborg og Nyborg.

61. *Skibspostsæk.*

62. *Pakkepostpose fra Kiel-Korsør* Dampskib til Korsør-Aarhus Dampskib.

63-64. *Sirener,* benyttede af Postbaadene mellem Kallundborg og Thunø.

65-66. *Pengelader.*
Antagelig fra Griffenfelds Tid; fundne i Kjælderen i den gamle Postgaard paa Kjøbmagergade.

67-68. *Pengelader,* benyttede ved agende Posters Befordring som Opbevaringssted for Værdiposten.

69. *Pengelade.* (Benyttet af Postfører, Kammersekretær Borthig.)

70. *Faber, Jørgen Christian Theodor,* Postkontrolør, Redaktør af Post- og Rejsehaandbogen, født 1824. Litografi
1870 Postexp. 1883 Postkontrolør. Død 1886.

71. *Grønberg, Bent Christen,* Kasserer ved Generalpostkassen, født 1791. Litografi.
1816 Fuldmægtig i Generalpostdirektionen, 1835 Generalpostkassekasserer. Afsked 1859 Etatsraad. Død 1864.

AFDELING B.

Nr.

1-3. *Postvæsenets Udvikling 1867—1908.* Grafisk Fremstilling.

4. *Brønsted, Jørgen Madsen.* Postfører paa Ruten København—Hamborg.

   Maleriet af *Jens Juel* stammer fra dennes første Tid 1766—67. Juel var en personlig Ven af Familien Brønsted.

5. *Brønsted, Jørgen Madsen* (se Nr. 4) med sine 2 Døtre. Efter Maleri af *Jens Juel.*

6. *Seest, Hans Chr.*, født 26. Februar 1784, død 29. Juni 1834. Postfører. Fotografi efter Maleri.

7. *Dyrhauge, Lars Larsen.* Beltpostskipper 18. Marts 1820. Efter Maleri.

   Beltpostfører fra den sjællandske Side af Store Belt. 1829 afskediget.

8. *Dyrhauge, Jørgen Thorø.* Fotografi efter Maleri.

   1820 Postmatros. 1823 Poststyrmand og Bestyrer af Istransporterne. 1825 Adjungeret Beltpostfører. 1829 Beltpostskipper. 1831 Fører af Postdampskibet „Mercurius". 1843 Fratraadte paa Ventepenge. 1843 Udnævnt til Opsynsmand ved Post- og Færgetransportvæsenet i Korsør.

   Endvidere beordredes *D.* i Skrivelse fra Generalpostdirektionen under 26. December 1843 til „paa

Nr.

Postvæsenets Vegne at overvære den Syns og Wurderingsforretning over det af Postvæsenets Inventariesager i Korsør Iisbaadene og Postvæsenets Smedie derunder indbefattede, som blive overladte Lauget til Disposition uden Godtgjørelse for Brugen, men imod i sin Tid at tilsvare dens nuværende Værdie."

1856. Ved Jærnbanens Aabning overdroges det *D.* at være Ekspeditør for de kongelige Postdampskibe fra Korsør, hvilken Stlliing han fratraadte 1. April 1867.

9-10. *Brevbærerlygter.*

11. *Taske til Postfølgeur.*

12. *Tændstikstativ,* anvendt i Jernbanepostvogn.

13, 17 og 18. *Lamper,* anvendte i Jernbanepostvogne.

14. *Billetrulle til Diligence* med Sporvejs-Billetsystem.

15. *Pengetaske for Postkonduktør.*

16. *Lygte til Posthus.*

19. *Kasse til Forsendelse af Frimærker og betalbare Blanketter.*

20, 21, 22. *Postvæsenets Udvikling 1867—1908.* Grafisk Fremstilling.

23, 24. *Posthorn.*

25. *Timeseddelstaske.*

26, 27. *Hirschfängere,* bares af Postkonduktørerne paa Diligenceruterne.

28. *Pengekasse til Brevsamlingssted.* Forældet Type.

29. *Ekspeditionskasse.* Forældet Type.

30. *Kasse til Registernumre.*

Husflid. Anvendt paa Fuglebjerg Postkontor indtil 1909.

Nr.

31. *Billetkasse fra Post-Dampskibsfarten Korsør-Kiel.*

32. *Postlade, jernbeslaaet og med dobbelt Laas. Skindforet.*

Laden tilsendtes Holbæk Postkontor ledsaget af følgende Skrivelse:

„Som Følge af den Usikkerhed, som for Tiden efter indtrufne Omstændigheder maa antages at være forbunden med Landevejenes Befaring, har Generalpostdirektionen foranstaltet at der er bleven medgivet den fra Nyekjøbing i Gaar afgaaede Post en bevæbnet Mand til Geleide, paa hvilken Maade Hr. Kapitainen ligeledes haver at besørge Posten i Morgen ledsaget tilbage til Nyekjøbing.

Generalpostdirektionen har derfor paalagt det Kongelige Postkontor i Nykjøbing for Fremtiden og indtil videre at lade den om Fredagen til Holbæk afgaaende Post, befordre med Vogn, saavel frem som tilbage, for at de med samme følgende Pengebreve, Møntpakker og Sager af Værdie kunne til den fornødne Sikkerhed under Befordringen vorde fremførte i en Laaset og til Vognen fastgiort Postlade, som man til den Ende, tilligemed tilhørende Nøgler, med Dags Pakkepost har ladet Hr. Kapitainen tilstille, og som af Dem vil blive at sætte i Brug, med den til Nyekjøbing Søndagen den 24. December førstkommende retournerende Post, der fra Nyekjøbing den 22. næstforhen vil blive befordret med Vogn, og medgivet en Person til Geleide, hvilket Geleide dermed ophører fra den Tid Laden sættes i Brug og kan afbenyttes.

Ved herom at underrette Hr. Kapitainen paalægges det Dem tillige at tilstille det Kongelige Postkontor i Nyekjøbing den ene Nøgle til bemeldte Postlade, som er forsynet med en Jærnkjede der ved en Hængelaas kan fastgiøres om Hamstangen paa Vognen, saavel som Nøglen til Hængelaasen, ligesom De og enhvergang nøye haver at paasee at Laden ved

Nr.

Postens Ankomst og Afgang forsvarligen er tillaaset samt herom paa Timesedlen at giøre den fornødne Anmærkning.

Generalpostdirektionen den 16. December 1826.

Hauch. Lange. Monrad. P. Thaysen. Bojesen.

Obdrup.
Fm.

Til

Hr. Kapitain og Postmester Grev Platenn i Holbæk."

33, 34, 35. *Postlader.* (Nr. 35 sjælden).

36. *Kasse til Forsendelse af Frimærker, Brevkort og betalbare Blanketter.*

37. *Ur, indsat i en Rude over den indmurede Brevkasse.*

38. *Lampe, anvendt i Jernbanepostvogn.*

Afdeling C.

Nr.

1. *Folketoget i Anledning af Kongeparrets Guldbryllup d. 29. Maj 1892.*
   Postvæsenets Personale samlet i Postgaarden.
2. *Postbudene B. ank. Afd. 1909.* Fotografi.
3. *Postbude ved Nørrebro Postkontor 1894.* Fotografi.
4. *Det sjællandske Jernbanepostkontors Personale 27. April 1896.* Fotografi.
5. *Budene ved Penge- og Pakkepostkontoret paa Købmagergade 1886.* Fotografi.
6. *Postbudformænd og Postbude ved København B., Omkarteringskontoret. 1909.* Fotografi.
7. *Postbudenes Byggeforennigs Ejendom i Vendersgade.* Fotografi.
8. *Postbudenes Byggeforenings Ejendom, Peter Fabersgade 16-22.* Fotografi.
9. *Postbudenes Byggeforenings Ejendom, Brorsonsgade 10.* Fotografi.
20. *Danske Postembedsmænd 1896.* Fotografi.
21. *Post- og Telegrafforeningen af 22. Februar 1872's Bygning, Mariendalsvej 38-40.* Fotografi.

Nr.

12. *Pavillon og Forbindelsesmur ved Post- og Telegrafforeningen af 22. Februar 1872's Bygning.* Fotografi.
13. *Postbudenes Alderdomshjem, Ø. Fasanvej.* Fotografi.
14. *Det danske Postmøde 1908.* Fotografi.
    Forhandlingerne i Landstingssalen.
15. *Det danske Postmøde 1908.* Fotografi.
    Fra Festmiddagen paa Marienlyst.
16. *Det danske Postmøde 1908.* Fotografi.
    Deltagerne i Rigsdagsbygningens Gaard.
17. *Platte,* bestemt for det nordiske Postmøde 1907.
18-19. *Danmarks Posthuse 1865—1906.* Grafiske Fremstillinger.
20-32. *Gruppebilleder af danske Posttjenestemænd.* Fotografi.
33. *Dansk Postforenings første Kursus i Aarhus.* Fotografi.
34. *Postfuldmægtige 1. December 1867.* Fotografi.
35. *Platte fra Frimærke-Udstillingen 1907.*
36. *Den nordiske Udstilling i Kjøbenhavn 1888.* Fotografi.
37-38. *Post- og Frimærkeudstillingen 7—14 September 1902.* Fotografier.

AFDELING D.

Nr.

1. *Ekstrapostvogn fra Hertugdømmerne.* Farvelagt Tegning.
2. *Diligence fra Hertugdømmerne.* Farvelagt Tegning.
3. *Nakskov Brevpostvogn 1842.* Tegning.
4. *Brevpostvogn fra 1848.* Farvelagt Tegning.
5. *Aarhus Brevpostvogn 1848.* Farvelagt Tegning.
6. *Karjol.* Farvelagt Tegning fra Generalpostamtet. Slutningen af det 18. Aarhundrede.
7. *Brevpostvogn,* Haderslev 1835. Arbejdstegning.
8. *Postbureau ved Færgelejet.* Fotografi.
9. *Model af Brevpostvogn,* Nakskov 1842.
10. *Person Postkareth 1846.* Farvetryk.
11. *Extrapostvogn fra Hertugdømmerne.* Koloreret Haandtegning.
12. *Pakkepostvogn.* (Udkast). Farvelagt Haandtegning.
13. *Automobiler. Sommeren 1909.* Fotografi.
14. *Det første Post-Automobil 1908.* Fotografi.
15. *Diligence Vejle—Jellinge.* Den sidste Diligence i Danmark. Fotografi.

Nr.

16. *Elektromobil til Pakketransport,* holdende udenfor Kjøbenhavns nye Centralpostbygning. Fotografi.

17-18. *Pakkepostbesørgelse, Kjøbenhavn B. ankommende Afdeling, Juleperioden 1910.* Fotografi.

19. *Hotel du Nord med Befordringskontoret i Kjøbenhavn.* Litografi.

20. *Postgaarden i Kjøbenhavn omkring Aaret 1780* efter Thura Hafnia hodierna.. Litografi.

21. *Enkedronningens forhenværende Gaard Nr. 96 bag Børsen* i hvilken General Post Amtet og Postkontoret fandtes fra 1731—1780, da den nuværende Postgaard paa Kjøbmagergade indrettedes. Litografi.

22. *Greve Danneskjold-Samsøes Gaard paa Kongens Nytorv, nu Thots Palæ,* i hvilken General Post-Amtet og Postkontoret fandtes fra 1728—1731. Litografi.

23. *Postgaarden paa Kjøbmagergade omkring 1860.* Farvelitografi.

24. *Posthuset paa Kjøbmagergade.* Nutidsbillede. Fotografi.

25. *Aarhus Brevpostvogn.* 1848. Model.

26. *Udkast til Postgaarden paa Kjøbmagergade 1765.* Kobberstik.

27. *Posthuset paa Kjøbmagergade 1874.* Tegning af Postbud *H. Clausen.*

28. *Façade af den Kgl. priviligerede Postgaard paa Kjøbmagergade 1765.* Kobberstik.
Over Indgangen staar:
Kongelig allernaadigst priviligerte Post- og Gastgivergaar Anno MDCCLXIV.

Nr.

29. *Postgaarden paa Kjøbmagergade c. 1890.* Fotog.

30. *Den Kongelige Postgaard i Kjøbenhavn fra samme Tid.* Træsnit efter Tegning af Kammerraad *Zeltner.*

31. *Postgaarden paa Kjøbmagergade, Indgangen til Pakkepost Kontorei i Walkendorffsgade.* Farvelagt Haandtegning fra 1895.

32. *Kjøbenhavn.* Aar 1900. Radering af *Axel Holm.*

33—39. *Plombertænger.*

AFDELING E.

Nr.

1-9. *Postvæsenets Udvikling fra 1865 til 1906.* Grafiske Fremstillinger.

10. *Postpakmester.* Figur.

11. *Postbud.* Figur.

AFDELING F.

Nr.

1. *Aalborg ny Posthus.* Maleri af *Carl Lund.*

2-67. *Forskellige Vægte med Lodder.*

AFDELING G.

Nr.

1-8. *Et Brevs Historie i 8 Billeder.* Malerier af *Valdemar Andersen.*

9. *Verdenspostkongressen i Paris 1878.* Fotografi.

10. — *i Lissabon 1885.* Fotografi.

11. — *i Rom 1906.* Fotografi.

12. *Den svenske Generalpostdirektør V. Roos.* Fotografi.

13. *Posthuset i Neuchatel.* Fotografi.

14. *Rigspostmuseet i Berlin.* Fotografi.

15. *Postafleveringssted paa Jungfraubahn.* Fotografi.

16. *Posthuset i Frankfurt a. Main.* Fotografi.

17. — *i Laibach.* Fotografi.

18. — *i Luzern.* —

19. — *i Wiesbaden.* —

20. — *i Dresden.* —

21. *Kajakpost i Grønland.* Efter Tegning af *Harald Moltke.*

22. *Slædepost med Hundeforspand, Grønland.* do.

23. *Posthuset i Thorshavn.* Fotografi.

24. — *i Klaksvig.* —

25. *Personalet paa St. Thomæ Postkontor.* Fotografi.

26. *Diligence-Billeder Nr. 1 og 8.* Kopi efter det fran-

27. ske. Uden Aarstal. Henhører til en Serie stentrykte Blade, der udkom i tvangfri Hæfter; udgivne af *N. B. Krossing.*

Nr.

28. *Verdenspostmonumentet i Bern.* Fotografi.
29. *Diligence-Billede Nr. 4.* Se Nr. 26 og 27.
30. *Postvognen.* Sortekunstblad. Billedet findes i Litografi i »Deutscher Post-Almanach« for Aaret 1842, udgivet af *Wilhelm Georges.* Teksten under Billedet lyder saaledes: »Hampelmann auf der Reise nach Marburg«.
31. *Postbudformænd ved Seine-Departementets Posthus, Paris.* Fra danske Postbudes Besøg i Paris Aar 1900. Fotografi.
32. *Seine-Departementets Posthus i Paris.* Fra danske Postbudes Besøg i Paris 1900. Fotografi.
33. *Postbude og Postbudformand i Stockholm.* Fra danske Postbudes Besøg i Stockholm1897. Fotografi.
34. *Posthuset i Wiesbaden.* Fotografi.
35. *Posthuset i Konstanz.* Fotografi.
36. *Fransk Postbud.* Fotografi.
37. *Posthuset i Malmø.* Fotografi.
38. *Hovedpostbygningen i Stockholm.* Fotografi.
39. *Indleveringshallen paa Posthontoret i Upsala.* Fotografi.
40. *Sølvkrans fra danske Postmænd til den svenske Generalpostdirektør v. Krusenstjernas Baare.* Fotografi.
41. *Det gamle Posthus med Postmuseet i Lille Nygatan i Stockholm.* Fotografi.
42. *Joseph Michaelsen,* Buste, modelleret af *Mølgaard.* Originalen i Marmor i Nationalmuseet paa Frederiksborg Slot. Baggrunden: Originalmaleri af *Rasmus Christiansen.*

Englænderen *Rowland Hill* fremsatte i 1837 Forslag

om en lav ensartet Takst (1 Penny) for Befordring og Aflevering af Breve uden Hensyn til Afstanden de befordredes (d. v. s. indenfor England). Dette Forslag trængte igennem i England to Aar efter. Før den Tid havde man der som overalt betalt for Besørgelse af Brevene i Forhold til den Vejlængde, de skulde befordres.

Det saaledes givne Eksempel fulgtes efterhaanden af de fleste Lande, Danmark saaledes i 1851, først af de skandinaviske Lande.

Men medens Rowland Hills Ide saaledes havde sejret forsaavidt angik den interne Porto, stod den internationale Korrespondance endnu paa det Standpunkt, at der for hvert Brev, der transiterede andre Lande, skulde betales disse en Godtgørelse. Saaledes kostede i 1864 et Brev fra Stockholm til Neapel 56 Skilling eller 13 Silbergrochen, idet Sverig tog $2^1/_2$, Danmark 2, Tyskland 3, Østrig 2 og Italien $3^1/_2$ Sgr., et Forhold, der bevirkede, at hvert enkelt Land førte et omstændeligt og indviklet Regnskab og med Nidkærhed vaagede over, at det ikke blev forfordelt for rene Bagateller, medens vidtløftige Forhandlinger maatte føres for at opnaa smaa Forbedringer.

Hos fremskredne Aander i forskellige Lande Verden over fremstod da ogsaa Tanken om en videre Udformning af det Hillske System og her i Danmark foreslog en dengang ung Assistent i Postbestyrelsen, Cand. polit. *Joseph Michaelsen* at slaa en Streg over al Transitporto, saaledes at det ene Land besørgede det andet Lands Korrespondance gennem sit Postomraade sammen med sine egne Postsække uden særlig Godtgørelse, saa at et med udenlandsk Stempel forsynet Brev kunde passere videre igennem uden at koste mere til Udlandet end til Indlandet.

Joseph Michaelsen fremsatte sit Forslag i 1859, men først 9 Aar efter — i April 1868 — lykkedes det ham gennem Udenrigsministeriet at faa det udsendt til fremmede Regeringer og Postbestyrelser.

Forslaget er blevet til ud fra den Betragtning, at Posten som Kulturens Tjener og Befordrer har til Opgave at nedbryde Skrankerne mellem Landene saa at der ingen Hindring bliver for Produktion og Omsætning. Joseph Michaelsen, der var Cand. polit. var kommet til Forslaget ad nationaløkonomisk Vej. Han saa i Transitportoen væsentlig den typisk slette Skat, der lagde Haand paa selve Skatteevnen ved Standsning fra allerførste Færd af paatænkt — eller Udvidelse og Forbedring af bestaaende — Produktion, aandelig som materiel, kort sagt, af hvad han kaldte Udvekslingen af Folkenes aandelige Indhold. Det var saaledes langt mindre faglige Betragtninger over Enkelhed og Ensartethed, Tids- og Pengespild end finanspolitiske og almindelige kulturelle Overvejelser, der gav ham Pennen i Haanden og Mod til at udtale sin Mening, hvis Gennemførelse vilde være et fuldstændigt Brud med Fortid og Nutid.

I November Maaned 1868 fremkom fra tysk Side et „Denkschrift", udarbejdet af daværende Geh. Oberpostrath *Heinrich v. Stephan*, der udviklede de samme Tanker og begrundede den samme Plan, som allerede var fremsat af Joseph Michaelsen. Fra det nordtyske Forbunds Side bragtes Sagen næste Aar ad diplomatisk Vej paa Bane hos forskellige Regeringer. Den fransk-tyske Krig afbrød for en Tid Forhandlingerne om Spørgsmaalet, men det blev atter optaget i 1873, og samme Aar indbød den schweiziske Regering samtlige europæiske Regeringer til Bern for at drøfte Sagen. Og paa et internationalt Møde, der begyndte den 15de September 1874 og i hvilket Befuldmægtigede for 22 Stater i og udenfor Europa deltoge, realiseredes her en Del af den dristige Tanke, der allerede 15 Aar tidligere var fremsat herhjemme. *Paa dette Møde lagdes Grunden til Verdenspostforeningen.*

At Joseph Michaelsen ogsaa af sin Samtid har nydt Anerkendelse fremgaar af Følgende:

Kort Tid efter Verdenspostforeningens Dannelse blev Michaelsen af den forhenværende Finansminister, Grev *Sponneck*, opfordret til paa engelsk at nedskrive, hvad han havde udrettet i Portoreformsagen. Dette skete, og Beretningen blev af Sponneck sendt til den verdenskendte engelske nationaløkonomiske Forening, *Cobden Klubben*, som derpaa tilkendte M. Foreningens Medalje og optog ham som Æresmedlem. Ogsaa fra andre Sider modtog han Beviser for, at man i Udlandet anerkendte hans Fortjenester af det store internationale Fremskridt. Fra Frankrig, Sverige og Spanien modtog han Ordensdekorationer, og fra den højt ansete svenske Generalpostdirektør *Wilhelm Roos* (Katalogets Nr. 12) følgende anerkendende Skrivelse:

S. H. T.

Modtag, M. H., min uppriktiga tacksägelse för den skrift „Sur l'abolissement des ports internationaux et de transit", som Ni gjort mig den äran att tilsända mig.

Den har gjort mig ett stort nöje. Och jag hoppas vidare få återkomma till det ämnet. För mig synes det vara af mycken betydelse, at denna röst om upphäfvande af transiten utgått just från Danmark, som har vida mer att förlora på inkomsten af transitportot än vi.

Men det är icke första gången man sett Danske män gå i spetsen för idéer, som befrämjat kommunikationsväsendets utveckling.

Jag begagnar tillfället försäkra om den utmärkta högaktning, hvarmed jag har äran vara Eder ödmjuka tjenare

12. Oktobor 1868. *Wilhelm Roos.*

Den lærde svenske Filatelist, daværende Docent ved Lunds Universitet, Dr. phil. *Ernst Ljungström* skriver bl. a. følgende:

„Det är geniets gåfva att kunna uträtta något stort så, att det ser enkelt ut — och denna gåfva är Eder".

Endelig udtaler den bekendte franske Publicist, Dr. *Emile Gautier* i „Le Petit Journal" af 22de Juli 1900, „at dette Fremskridt kan siges at være det største af alle, forsaavidt som det er en Betingelse for den fulde Udnyttelse af alle andre, og at Verden derfor skylder Hr. Michaelsen en Belønning, som udtrykt i Penge vilde løbe meget højt op".

Noget saadant skete med *Rowland Hill*. Det hedder herom (i Tidsskrift for Postvæsenet, Nr. 99, 1879, Pag. 163): „Ved Indførelsen af Rowland Hills Forslag blev han selv udnævnt til at sætte det i Scene, og han blev nu ansat ved Generalpostkassen med en aarlig Løn af 1500 £ i 2 Aar. Han havde at kæmpe med en stor Opposition, men det lykkedes for ham. Det gik imidlertid ham som det er gaaet saa mange, der have en Mission at udrette. Misundelse og Tvivl, disse de ny Idéers farlige Modstandere, udebleve heller ikke. Da Sir *Robert Peel* 1842 kom til Roret, afskedigedes *Rowland Hill* uden videre Belønning eller Ansættelse. Der blev en almindelig Indignation over denne Adfærd mod Rowland Hill. En national Subskription blev sat i Gang, og der blev ifølge denne overrakt „Folkets Velgører" en Sum af 13000 £. Under Lord *John Russels* Ministerium blev Rowland Hill udnævnt til Sekretær hos Generalpostmesteren". Senere blev han Oversekretær og styrede Postvæsenet indtil han 1864 „trak sig tilbage til Privatlivet med en Pension af 2000 £, der var lig hans Gage, foruden en Belønning af 20000 £, som Parlamentet voterede ham. I 1860 blev der tildelt Rowland Hill Titel af Baronet".

Joseph Michaelsen maatte nøjes med mindre.

Kort efter Bernerkongressen, ved hvilken der var beredt ham saa stor en Skuffelse, blev han udnævnt til Postmester i Slagelse, men afskedigedes allerede efter 3 Aars Forløb fra dette Embede, hvis Besty-

relse laa hans Naturel uendelig fjernt. Et Par Aar efter — i 1881 — blev der bevilget ham en Dotation af 1 500 Kr., som siden forhøjedes til 2 400 Kr. aarlig, og Mænd som *Christen Berg*, *Frede Bojsen* og *Christopher Hage* — den senere Finansminister — udtalte sig i Folketinget med Anerkendelse om M's Fortjenester af Verdenspostforeningen. Saaledes udtalte Hage ved Finanslovens 3. Behandling den 16. Marts følgende:

„Medens jeg taler om Postvæsenet, vil jeg benytte Lejligheden til at henlede Opmærksomheden paa, at det i Aar er 25 Aar siden Verdenspostforeningen traadte ud i Livet. Jeg finder Anledning til at nævne dette, fordi det, som det iøvrigt maaske vil være de fleste ærede Medlemmer bekendt, er en dansk Mand. forhenværende Postmester Michaelsen, der oprindelig i 1859 udkastede den Tanke, der ligger til Grund for Verdenspostforeningen, at indføre en ensartet, lav Porto ogsaa i det udenlandske Samkvem. Der er Grund til her med Hæder at nævne denne Mand, der har Æren af at være den intellektuelle Ophavsmand til denne store Reform."

I samme Anledning — Verdenspostforeningens 25 Aars Jubilæum — modtog M. den 25. Oktober en Hædersgave, bestaaende i en Sølvsøjle med Inskription samt en Skrivelse, i hvilket det bl. a. hedder:

„Inden Jubilæumsaaret for Verdenspostforeningens Dannelse rinder ud, har Grosserer-Societetets Komite ønsket at forny sin alt i 1874 udtalte Anerkendelse af den betydningsfulde Del i det store Forberedelsesarbejde, som De paa vort Lands Vegne har ydet til Sagens lykkelige Gennemførelse. Da ved hin Lejlighed i Bern Rowland Hills Ide i sin mægtige Vælde sprængte de nationale Rammer for endelig at blive ført ud i den Verdensstil, som den fortjente, blev dette en af de største Løftestænger for den hele Jorden omspændende Handelsvirksomhed, som vor Tid med Undren har været Vidne til.

Har saaledes Købmandsstanden i første Række haft Gavn og Glæde af denne Reform, vil det sikkert findes naturligt, at ogsaa den danske Hovedstads Handelsstand benytter Lejligheden til at mindes denne Begivenhed. Og ikke mindre naturligt er det, at dette synes os bedst at ske gennem en Henvendelse som denne til den danske Deltager i Arbejdet til Dem, Hr. Postmester Michaelsen. De har ved rettidig Skrift og Tale saa at sige sat Sagen paa Dagsordenen og aarevis holdt den der ved stadig at kræve Rowland Hills Ide kronet og fuldført, og De har derved som dansk Mand gjort Dem fortjent af Deres Fædreland."

Endelig udtalte Professor, senere Finansminister, Dr. juris *W. Scharling* ved et Møde i Nationaløkonomisk Forening under Forsamlingens Tilslutning, at det „utvivlsomt maatte erkendes, at den Tanke, der var bleven gennemført i Bern, *først* var offentlig fremsat af Ekspeditionssekretær Michaelsen. Den engelske Cobden Klub havde ydet ham sin Anerkendelse herfor, og den danske Nationaløkonomiske Forening vilde vist nok ikke staa tilbage for det engelske Selskab i at udtale en lignende Anerkendelse."

I Værket „Det kgl. danske Postvæsen", der udkom i Begyndelsen af Aaret 1905, findes en Afhandling om Joseph Michaelsens Virksomhed, af hvilken nærværende Oplysninger er et Uddrag. Kort efter at der gennem denne Afhandling var ført Bevis for M.'s Ret til at betegnes som Verdenspostforeningens intellektuelle Ophavsmand, nedsattes en Komite med det Formaal at foretage en Nationalindsamling til Fremskaffelsen af en Marmorbuste af Michaelsen. Denne Komité bestod af: Etatsraad *Frants Th. Adolph*, Formand for Grosserersocietetets Komité; Generaldirektør for de danske Statsbaner *Ambt;* Etatsraad *H. N. Andersen*, Direktør for det østasiaske Selskab; Postekspedient *Jacob Andersen,* Redaktør af Dansk

Postblad; Folketingsmand *M. P. Blem*, Formand for Andelsudvalget; Redaktør *C. Carstensen*, Formand for Journalistforeningen; Konferensraad *V. Falbe-Hansen;* Geheimeetatsraad *Is. Glückstadt;* Fhv. Finansminister *Christoffer Hage;* Grosserer *Victor Høffding;* Professor *Jul. Lassen*, Universitetets Rektor; Etatsraad *H. P. I. Lyngbye;* Redaktør af Dansk Portrætgalleri *Johs. Madsen;* Grosserer *Moses Melchior;* Overpostmester *Mørch;* Hs. Ekscellence, Dr. juris *J. Nellemann*, Nationalbankdirektør; Professor *C. Nyrop*, Formand for Industriforeningen; Overpræsident *V. Oldenburg;* Viceadmiral *A. de Richelieu*, Formand for D. F. D. S. Bestyrelse; Dr. theol. & phil. *Skat Rørdam*, Sjællands Biskop; Kammerherre *Suenson*, Formand for „Det store nordiske Telegrafselskab"; *Herman Trier*, Formand for Borgerrepræsentationen.

Ved Indsamlingen tilvejebragtes saa rigelige Midler, at Komitéen foruden den Marmorbuste, der opstilledes i det nationalhistoriske Museum paa Frederiksborg Slot, bekostede en Afstøbning i Bronce til Opstilling paa Københavns Postgaard efter at Indenrigsministeriet havde paataget sig at modtage og værne om Busten. Derefter var endnu et Beløb til Rest, og dette besluttede man at anvende til Indstiftelse af en Joseph Michaelsens-Mindesmedalje. Paa Joseph Michaelsens 80-aarige Fødselsdag den 1. September 1906 overbragtes ham Meddelelsen desangaaende, hvorefter der af Medaillør S. Lindahl blev forfærdiget Stempler til en Medalje, paa hvis Avers findes Joseph Michaelsens Portræt i Relief omgivet af Tallene 1826 — Fødselsaaret — 1859 — det Aar Michaelsen udarbejdede sit Forslag til en Verdenspostreform — 1906 — Indstiftelsesaaret. Paa Reversen findes en symbolsk Fremstilling af Verdenspostforeningen efter St. Marceaux's Udkast til Bernermonumentet for samme, samt Indskriften: Viribus unitis MDCCCLXXIV.

Et Beløb blev baandlagt, saa at Renterne anvendes

Nr.

til aarlig Uddeling af et Eksemplar i Sølv af Medaljen som Flidspræmie til den Eksaminand, der med bedst Resultat absolverer den i 1903 indstiftede Postfagprøve.

Som Joseph Michaelsen saaledes hædredes af sine Medborgere modtog han ogsaa paa sin 80-aarige Fødselsdag Statsmagtens officielle Tilkendegivelse af at han — som Grosserersocietetet udtrykte det i sin foran citerede Skrivelse — som dansk Mand havde gjort sig fortjent af sit Fædreland, idet han af Kongen dekoreredes med Fortjenstmedaljen i Guld. Endvidere blev han Æresmedlem af „Dansk Postforening" og af „Postmesterforeningen".

Joseph Michaelsen døde den 12. April 1908.

43. *Diligencen.* Reproduktion.

44. *Dagvogn Aarhus—Galten.* Efter Tegning af *A. Frederiksen.* Tekst:

Iste Sjover: „Ka' Do si'e mej, hva' Sammenligning der æ me' vos aa saa di to Bøndertampe derinde?"

2den do.: „Gu' ka' je ej".

Iste do.: „Jo, ser Do, di to Bøndertampe, di kommer til Byen me' en Dillesjance, men vos, Kammerat, vi har fane'me Sjangse for a komme til Byen me' en Dille".

45. *Det gamle Posthus i Aalborg;* nu Folkebibliotek. Efter Amatørfotografi.

46. *København set fra Frederiksberg Slots Bakke.* Træsnit.

47. *Sognebud fra Tiden omkring 1840 (Randersegnen.)* Akvarel af *Visby*, Aarhus. Tekst:

Præsten: „Ja, Hillemæn! Idag er det en lang Tur — Viborg! 4 Mil".

Postbudet: „Jah to hwa! Nær A maa go i mæ Træskow? Saa ska' A endda ta' æ Læjertøw mæ,

Nr.

nær A ska' faarrætt' mi Ærend ve' æ Biskop. Aa to saa foer A wal en gue Mell'mad mæ me".

Præsten: „Ja, bevares!"

Saa gik Niels Peter de 8 Mil og vendte nok saa frejdig tilbage ved „Suelnedgaang"; fik „de han ku' eed", 3 Skilling, og søgte veltilfreds til Hjemmet, ca. $^1/_3$ Mil fra Præstegaarden.

48. *Brechwold, J. Joachim.* Eskadronschef i Gardehusardivisionen. Postmester i Aarhus $^{28}/_7$ 1854. Fotografi.

49. *Brevsamlingssted hos Mads Lind i Øster Velling i Midten af det 19. Aarhundrede.* Akvarel af *Visby*, Aarhus.

50. *Ved Postkontoret paa Rosengade i Aarhus.* Akvarel af *Visby*, Aarhus.

(Postmesteren: Major *v. Brechwold*, f. 1794, Postmester i Aarhus 1854, afsk. 1864, død 1874.

51. *Befordring pr. Retour-Fragtvogn mellem Aarhus og Randers ca. 1850.* Akvarel af *Visby*, Aarhus.

52. *„Paven" i Vester Velling (Middelsom Herred).* Akvarel af *Visby*, Aarhus.

Imod „en gue Mell'mad aa en Dram (helst tow)" sagdes han at være en meget paalidelig „postillon d'amour" mellem Sognets Beboere.

„Foraardninger aa Fribrøw" undertegnede han med

„Chresten Chrestens Søn Illsøe

von Paave og Kong og Keiser over al Ting i Verden næst Gud i Himmelen, som en Antte Christ

Min Haand!

Jeg commanderer ogsaa her, at Rebellionen straks paa Stedet skal fuldføres over hele Verden uden Ophold! Strænge og haardt! Menneskene har været strengge."

Monogram og 2 Sigiller (imitt.)

Nr.

53. *Posthuset paa Mejlgade ved Sct. Olafsgade.* Dagvognen klar til Afgang. Akvarel af *Visby*, Aarhus.

En Datidens „Turist" er naaet frem i sidste Øjeblik pr. „Smakke".

54. *Sognebud fra Tiden omkring 1840 (Randersegnen).* Akvarel af *Visby*, Aarhus.

Post-Niels i Balborre Bakker (et lille Sahara) »nær der sku' væ Begravels i vor Bøj."

55. *Gamle Lars Post.* Landpostbud fra Firserne. Akvarel af *Amatør.*

56. *En Diligence.* Radering af *Hans Nic. Hansen.*

57. *Et Kobbel Heste udenfor en Kro.* Efter Maleri af *Otto Bache.*

58. *Diligencen skifter Forspand.* Efter Maleri af *Simon Simonsen.*

59. *Landpostbudet indtræffer til Thostrup By.* Fotogr.

60. *Landpostbilleder fra Treserne i forrige Aarhundrede.* Træsnit.

61. *Det bornholmske Landpostbud Peter Jørgensen Mark.* Træsnit.

62. *Louis Pio,* Postekspedient fra 31. August 1870—9. Aug. 1871. Død i Chicago 1894. Træsnit.

63. *Postkonferencen i Dresden.* Træsnit.

64. *Isbryderen „Fyen" gaar gennem Isen ved Nyborg Skibsbro.* Træsnit.

65. *Postkarjol fra første Halvdel af det 19. Aarhundrede.* Vandfarvetegning af *Bastrup.* (Portrættegner i Kolding 1830—1850). Originalen i Museet paa Koldinghus.

Postkusk „Peter Klemmen" holdende ved Kroen lige overfor Vonsild Kirke paa Vej til Haderslev.

Nr.

66. *Landporten ved Nyborg.* Originaltegning af *Rasmus Christiansen.*

67. *Pakkeposten sorteres ved Juletid i et Skur ved den gamle Banegaard.* Oliemaleri.

68. *Statsbanernes Isbryder „Mjølnir" udfor Korsør,* »Ill. Tid.« 1898 og

Isbaadefolkene søge i Mørke og Tykning, ved Hjælp af Lodline og Kompas at udfinde, hvilken Vej de drive med Isen. (»Nordstjernen« 1893).

69. *En Isbaads-Transport over Store Belt 1893.* Efter Fot., Ill. Familie Journal.

70. *Isbaade arbejde sig ind til den faste Is.* Efter Tegning af *Chr. Blache;* Nordstjernen 1893.

71. *Efter Feltpostens Ankomst.* Træsnit. Ill. Tid.

72. *Kugleposten kører ind i Postgaarden paa Købmagergade.* Tidsskrift for Postvæsenet.

73. *Diligence mellem Nyborg og Odense.* Originaltegtegning af Læge *Blom,* Odense.

74. *Kugleposten.* Originaltegning af *A. Blom.*

75. *Kugleposten ankommer til Horsens (Aar 1823).* Originaltegning af *Rasmus Christiansen.*

76. *Postrytter fra Chr. V.'s Tid.* Originaltegning af *Hansen-Rejstrup.*

77. *Brevsortering i Cirkussalen ved Nytaarstid 1900.* Ill. Tid.

78. *Generalpostdirektør G. H. Monrads Skjold med Kugleposten paa den Kgl. Skydebane.* Fot.

79. *Generalpostdirektør G. H. Monrads* og *Andreas W. Lorcks Skjold med en Diligence s. Steds.* Fot.

80. *Postbud.* Kunstsyning med Kniplinger.

Nr.

81. *En Diligence kører gennem Vesterport,* Motiv fra omkring 1830. Originaltegning af *Rasmus Christiansen.*

82. *Postrytter fra Fr. V.s Tid.* Originaltegning af *A. Blom.*

83. *Estafette fra Begyndelsen af det 19. Aarhundrede.* Originaltegning af *Johan Thomas Lundby.*

84. *Ridende Post i Jylland 1840.* Efter Tegning af *Chr. Monrad Sørensen.*
Mads Poulsen, Privat Post mellem Kalø og Aarhus, 1 Gang ugentlig.

85. *Posthorn.* Originaltegning af *Habbe.*

86. *Aarhus ridende Post. Karrikatur.*

87. *Postbudene gaar ud.* Originaltegning af *Rasmus Christiansen.*

88. *Postbudet.* Gengivelse af Forstudie til Maleri af *Vilh. Rosenstand.*

89. *Dansk Postvæsen før og nu.* Frise og 6 Brevkort efter Tegninger af *Rasmus Christiansen.*

90. *Pengebrevet.* Efter Maleri af *D. Monies.*

91. *Generalpostamtets Segl.* Tegnet af *E. Randal.* efter Original i Rigsarkivet.
Udskrift af Generalpostdirektionens Resolution 1726—30. September 1727:
„Man har troet ved denne Lejlighed at burde tage Pallas og Mercurius til Kronens Støtter, fordi den Sidstnævnte pligtmæssig er Gudernes Sendebud, medens den Førstnævnte er Gudinden for Kunsten og de skønne Videnskaber. Ganske vist havde Gudinden Fama eller selve Diana meget godt kunnet træde i Gudinden Pallas Sted, men efter som den Trompet, hvormed man sædvanlig fremstiller Fama, kunde have syntes lidet passende, naar hen-

Nr.

ses til Posthornet, og det Jagthorn, der passer sig for Diana i hendes Egenskab af Jagtens Gudinde, kunde give Anledning til Misforstaaelser, har man hellere troet at burde holde sig til de to ovenfor nævnte Gudeskikkelser."

92. *Fodposten.*

„Fodposten" oprettedes ved kongelig Resolution af 20. December 1805, og traadte i Virksomhed i Marts Maaned 1806. Bestyrelsen af Kontoret overdroges en tidligere Toldkasserer Riegels, der havde andraget Generalpostamtet om Tilladelse til paa egen Regning at maatte paatage sig Brevdistribution i Kjøbenhavn. Bestyrerens Løn fastsattes til 75 pCt. af Nettoindtægten, dog ikke over 600 Rdl. aarlig. Til Distributionen antoges der 8 Bude, der i Løn fik „120 Rdl. aarlig, samt Skilt paa Hatten og Tilladelse til for egen Regning at anlægge Postuniform". Foruden det Skilt Fodpostbudet, som anført, bar paa Hatten, udstyredes han med en Gongon, paa hvilken han hamrede løs, og da denne Maade at henlede Opmærksomheden paa gik af Mode, fik han et Horn.

Senere afløstes Hornet af en Klokke (se Nr. 93).

I „Adresseavisen" fra 1814 findes følgende Bekendtgørelse: „Fra 4. April benyttes af Fodpostkontoret istedetfor et Horn, en Klokke, der forkynder Fodpostens Nærværelse." Endvidere hedder det sammesteds (den 18. Januar 1819) „En ædruelig, skikkelig Mand, som vil gaa med Klokken, kan blive antaget ved Fodpostcomptoiret, Nr. 7 i Klareboderne, første Sal."

Saasnart Fodpostbudet havde slaaet paa Gongonen udenfor et Hus, maatte dettes Beboere give Møde hos Budet for af dette at faa Underretning om, til hvem Brevet var bestemt. Havde man et Brev at afsende, maatte man, naar man hørte Gongonen (Hornet, Klokken) ligeledes indfinde sig hos Budet, til hvem man erlagde Portoen. Denne udgjorde 2 Sk., saafremt Brevet „skønnedes" kun at veje 2 Lod, 4 Sk. for 8 Lod og 8 Sk. for 16 Lod der var Vægt-

maksimum, alt under Forudsætning af, at Brevet var indenvolds, var dette ikke Tilfældet, betaltes det dobbelte. Naar denne Forhandling omsider var bragt til en lykkelig Afslutning, nedlagdes Brevet i Budets Taske, der var indrettet som en Brevkasse, saaledes at Budet ikke selv kunde aabne den.

Det havde været under Overvejelse at ophænge Brevkasser i forskellige Huse, i hvilke Brevene skulde nedlægges ufrankerede. Men i en Skrivelse til Generalpostamtet udtalte Kronprinsen sin Frygt for, at disse Kasser skulde blive misbrugt, „dels af kaade Mennesker, der i samme kunde nedlægge Breve til Personer, som Budene forgæves vilde gøre sig Umage for at finde, dels af onde Mennesker, som saaledes paa en aldeles forborgen og omkostningsfri Maade kunde udsende hvad anonyme Skrivelser dem maatte lyste."

Mange Handlende saa nu deres Fordel i at bekendtgøre, at de Korresponderende hos dem kunde aflægge Breve tillige med Porto, som da vilde blive aflevet til Budene, naar de passerede forbi. Hermed opstod Indleveringssteder, hvad Generalpostamtet gerne saa.

Da nu de to Prøveaar var gaaet, viste det sig, at Udbyttet kun var kummerligt, og for at raade Bod herpaa lod man Riegels faa hele Indtægten. Endvidere blev Budenes Antal reduceret til 6. Men lige meget hjalp det. Det følgende Aar var der endogsaa Underskud.

Generalpostamtet tabte nu ganske Lysten til at deltage i Virksomheden og udvirkede, at denne ved kongelig Resolution af 7. Marts 1809 overdroges til Riegels som gratis Privilegium, og for ganske at sige sig fri for Besværet og Bryderiet blev den sat under Politiets Tilsyn. Hvad enten nu denne sidste Forholdsregel var særlig vellykket eller, hvad der maaske er rimeligere, Riegels nu med friere Hænder kunde udnytte sit Monopol, der begyndte at blive Flod, hvor der tidligere havde været Ebbe og For-

Nr.

retningen begyndte at betale sig. Og som en Anerkendelse herfor synes da den Resolution at være fremkommen, som et Aar efter overdrog Privilegiet paa Levetid til Riegels og hans eventuelle Enke. Nu gik det strygende, og da Privilegiet i 1841 gik i Arv til Riegels Datter, Madam Due, var det særdeles indbringende. Men da efter alle Solemærker at dømme, den Tid nu var nær, da Rowland Hills geniale Forslag ogsaa her skulde føres ud i Livet og Frimærkesystemet indføres, begyndte man at indse det urimelige i længere at lade Fodposten være i private Hænder, og man traf da den Bestemmelse, at Privilegiet skulde kunne opsiges med et Fjerdingaars Varsel. Denne Opsigelse fandt Sted i 1849. Madam Due holdt man nogenlunde skadesløs ved en Pension paa 300 Rdl. aarlig.

Taksten blev nu nedsat til 2 Sk. for et Brev i den egentlige By og 4 Sk. for et Brev mellem Byen og Forstæderne og mellem disse indbyrdes. To Aar efter indrangeredes Fodpostkontoret i Brev- og Pakkepostkontoret; der oprettedes Filialer i Forstæderne og Portoen nedsattes i 1861 til 2 Sk. for Fodpostbreve. uanset Befordringsstrækningen. I 1876, da Overpostmesterembedet blev omordnet, gik Fodpostkontoret op i det nuværende Brevpostkontor.

Efter *Jacob Andersen* „Fodposten" i Det kgl. danske Postvæsen.

93. *Fodposten.*

94. *Vægter paa Postgaarden Anders Nielsen.* Død 1901. Tegning af Postbud *H. C. Christensen.*

95. *Litsenbroder 1834.* Tegning af Postmester, *Oberst Krebs.*

96. *Faber, Peter, Telegrafdirektør.* Forfatteren af »Den Gang jeg drog af Sted.« Træsnit.

97. *Litsenbroder.* Bilag til Cirkulæreskrivelse af 8. December 1835.

Nr.

98. *Landpostbud fra Hjørring.* c. 1860.
99. *Posthuset i Vesterås.* Fotografi.
100. *Postkontoret i Bergen.* Fotografi.
101. *Postkontoret i Christiania.* Fotografi.
102. *Postkontoret i Strassburg.* Fotografi.
103. *Posthuset i Lübeck.* Fotografi.
104. *St. Thomas: Postkontoret.*
105. — : *Et Postbud.*
106. *Posthuset paa Spitzbergen.*

AFDELING H.

Nr.

1. *Et gammelt Posthusinteriør* fra Midten af forrige Aarhundrede. Prospektet malet af *Carl Lund.*

Postsmakken er ankommen og Diligencen skal afgaa. Postbudet kommer ind med Timesedlen, Postmesteren ser over Brillerne; Fuldmægtigen er beskæftiget med Brevkartet. Der er Solskin udenfor, men noget mørkt inde i Kontoret paa Grund af den paa Huset værende Svalegang, som ikke ses. Inventariet er samlet fra forskellige jydske Posthuse. Fuldmægtigens Bord er fra Holstebro, det gule Skab — Dørene er af Lærred, malet som Træ — og de to gule Skriveborde fra Aalborg, den lille Reol fra Varde, Pengeladen fra Kolding. Paa Gulvet ved Døren ud til Gaden en Lade beklædt med Sælhundeskind, under Vinduet en jærnbeslaaet Trælade, en Arkivkiste og en Brevkasse, en større dito paa Kakkelovnspillen og en Lade ved Midterpillen. Paa Væggene Posthorn, Hirschfængere og Kaarder, Tasker, Tabeller og Kort samt en Kurstavle. Over Sofaen Aquarel af en Postbør og to Daguerreotypier af Postmester S. Andersen, Løgstør, og Hustru, paa Kakkelovnspillen Oliemaleri af Kong Frederik VI; paa Vinduesvæggen forskellige Uniformsbilleder samt Litografi af fhv. Postmester ved Snoghøj, Hans Chr. Riegels, født i Nordborg den 7. Februar 1793, Kammerherre, Oberst, død 1861. Ved Kakkelovnen en ubekiendt,

rødfrakket Embedsmand formentlig fra Frederik den V.s Tid og Silhouet af Postmester i Kolding, Justitsraad Hans Junghans med Hustru og deres 16 Børn. Paa hans som en 3-sidet Pyramide formede Gravsten paa Kolding Kirkegaard læses: 1ste Side: „Af Arbejde, Møye og Alder hviler her Hans Junghans fød den 3. April 1726, Død den 13. Maii 1818, Fader til 16 Børn, af disse 6 Sønner, 10 Døttre". — 2den Side: „Blev Borgemester i Colding 1759, dertil Byefoged, Postmester, Told Controlleur, Herredsfoged i Andst, Jerlev og Slags Herreder med 5 Sogne af Brusch Herred 1770 blev virkelig Cancelliraad 1774 og virkelig Justitsraad 1783". — 3die Side: „Nedlagde Borgemester og Byfoged Embederne 1783, Toldcontrolleur Embedet 1791, Herredsfoged Embedet 1797. Hans i Aaret 1804 afdøde Hustru Fru Elisabeth Junghans af Just hviler i Colding Kirkes Vaabenhuus, hvor der sees Minde". — Bag Fuldmægtigen hænger en Pakkevægt og paa Pillen en Brevvægt. Paa Bordene er anbragt Lysestager med Tællelys, Lysesaxe, 3 Fyrtøj samt Lak; iøvrigt findes Blæktøj og Vægte, Forordninger, Cirkulærer, Breve og Skrivelser samt foran Fuldmægtigen paa Skranken Kontorets Copiebog, begyndt i 1798.

AFDELING I.

Nr.

1. *Postbud og Postillonkasketter, Kravetredse og Embedsmandskaarde.* (Uniformsreglement af 14. December 1889). Lystryksbillede.

2 og 4. *Postmesteruniformer, Moderne.* Reproduktion.

3. *Postbud- og Postillonuniform, Moderne.* Reprodukt.

5. *Postilloner fra Frederik den VII.s Tid.* Farvetryk.

6. *Postbud fra samme Tid.* Farvetryk.

7 og 8. *Postilloner fra Chr. VIII.s Tid.* Farvetryk.

9. *Postbude og Postillonuniformer under Frederik den VI., Christian den VIII., Frederik den VII. og Christian den IX.* Koloreret Haandtegning.

10. *Postmester fra Midten af det XIX Aarhundrede.* Figur.

11, 12 og 13. *Et moderne Postkontor (Valby).* Fotografier.

14. *Avispostkontoret 1902.* Fotografi.

15. *Vesterbros Postkontor 1902.* Brevekspedition ved Juletid. (Fotografi).

16. *Feltpostkontor paa Sjælland 1908.* Fotografi.

17. *Postbud J. P. Kliim.* Efter Maleri af *Vermehren.*

18. *Postbud Jeremias Christensen.* Fotografi.

19. *Karrikatur af Vermehrens Maleri* af Postbud Kliim (se Nr. 17).

Nr.

20. *Budstuen, Banegaardens ankommende Pakkepost 1911.* Fotografi.
21. *Banegaarden, ankommende Pakkepost 1904.* Klar til Afgang. Fotografi.
22. *Kjøbenhavns Postholderi 1906.* Fotografi.
23-24. *Interiør fra Brevpostkt. ank. Afdeling 1898.* Fotografi.
25. *Indlæsning af Post paa den gamle Hovedbanegaard i Kjøbenhavn.* Reproduktion.
26. *Pakkepostkontoret i Walkendorffsgade 1902.* Fotog.
27. *Postkonduktør og Postbud.* Fotografi.
28. *Udkast til en Uniformsknap.* Tegnet af *A. Blom.*
29-37. *Uniformer for Posttjenestemænd, Postilloner og Landpostbude.* Litografier.

Bilag til Uniformsreglement, udstedt af den provisoriske Regering i Rendsburg 8. Juli 1848 og til samme Regerings Uniformsreglement af 9. April 1850.

38. *Farveprøver,* bilagt det af den provisoriske Regering i Rendsburg (se ovenfor) udstedte Uniformsreglement.

AFDELING J.

Nr.

1-3. *Uniformer for Postmestre og Postskrivere 1870.* Farvelitografi.

4. *Telegrafbestyrer* (Optiske Telegraf). Begyndelsen af det 19. Aarhundrede. Farvelitografi.

5. *Transportforvalter.* Begyndelsen af det 19. Aarhundrede. Farvelitografi.

6. *Postfører.* Begyndelsen af det 19. Aarhundrede. Farvelitografi.

7. *Postholder.* Begyndelsen af det 19. Aarhundrede. Farvelitografi.

8. *Postmester.* Begyndelsen af det 19. Aarhundrede. Farvelitografi.

9. *Postdirektør.* Begyndelsen af det 19. Aarhundrede. Farvelitografi.

10. *Postmester i Tjenestedragt og i Gala 1841 og 1843.*

11. *Postmester i Galauniform.* (Uniformsreglement af 1843). Figur.

12-15. *Postbude, Postilloner og Postkonduktører.* Haandkolorerede Lystrykbilleder.

16-17. *Postmestre, Postkontrolør og Postkonduktører.* (Uniformsreglement af 14. Decbr. 1889). Haandkolorerede Lystrykbilleder.

Nr.

18-22. *Uniformer for Postembedsmænd.* (Uniformsreglement af 14. December 1889). Haandkolorerede Lystrykbilleder.

23. *Diligence, Varde 1890.* Fotografi.

24. *Diligence.* Haandkoloreret Lystrykbillede.

25. *Brevpostvogn.* Lystrykbillede.

26, 27, 29. *Pakkepostvogne.* Lystrykbilleder.

28. *Faktagevogn.* Lystrykbillede.

AFDELING K.

Nr.

1. *Hus-Brevelevator.* Model.
2-9. *Postvæsenets Udvikling 1868—1908.* Grafisk Fremstilling.
10. *Galakjole for Postmestre.* (Uniformsregl. af 1843).
11-13. *Postkontrolør- og Postskriveruniformsfrakker* (afskaffede ved Indførelsen af Uniformsreglement af 14. December 1889).
14. *Postekspedientfrakke.* (Uniformsreglement af 14. December 1889).
15. *Galauniform for Generalpostdirektøren.*
16. *Galauniform for Overpostinspektørerne og Overpostmesteren i København.*
17. *Galauniform for Postembedsmænd i 19—22 Lønningsklasse.*
18. *Postbudkappe.*
19. *Postbudfrakke.*
20. *Kaardeovertræk.*
21. *Uniformskasket for Postembedsmænd i 19—22 Lønningsklasse.*
22. *Uniformskasket for Postembedsmænd i 23. Lønningsklasse.*
23. *Uniformsvest for Postembedsmænd.*

AFDELING L.

Nr.

1-3. *Postvæsenets Udvikling 1868—1908.* Grafisk Fremstilling.

4. *Brevkort fra Prinsesse Maries Velgørenhedsbazar i København 1901, Velgørenhedsfest i Tivoli 1903, Vestindiske Velgørenhedsfest 1.—3. April 1907 og Valmuefest 1.—3. April 1908.*

5-7. *Postvæsenets Udvikling 1868—1908.* Grafisk Fremstilling.

8-49. *Stempler.*

50-65. *Signeter.* Se ogsaa Afdeling P. og S.

66-75. *Stempler.*

76. *Stempelbord med Sværtepude, Sværtedunk og Sværterulle.*

77. *Posekniv.*

78-79. *Brevkasser;* anvendtes i Forstuen paa den gamle Postgaard, Købmagergade.

80-81. *Stempler.*

82. *Hollandsk Stempelmaskine.* Model.

83. *Stempelskaft.* Model.

84. *Stempelblok.*

85. *Stempel til Indbrænding af Posthorn og Krone.*

Nr.

86. *Landpostbud.* Figur.
87. *Privat Postkasse* fra Appernæs ved Næstved.
88. *Skilt til Postbrevkasse.* Model.
89. *Brevkasse til Dagvogn.*
90. *Brevkasse med Sæk.* Model.
91. *Distancemaaler.* Model, konstrueret af Postmester cand. polit. *Jørgensen* i Brande.

92-98. *Kobber- og Blyplader til Trykning af Karter.*

AFDELING M.

Nr.

1. *Postskilt.* Prøve.
2-3. *Postskilte:* Postekspeditioner.
4. *Taksttavle fra Færgefarten fra Snoghøj til Fyn.*
5. *Tavle til Bekendtgørelser om Breves Afgang og Ankomst med Postdampskibene.*
6. *Skilt.*
7. *Postskilt fra Næstved. Fr. VI. Tid.*
8-9. *Skilte for Postkontorer.*
10. *Skilt, anvendt til Fodpostkontorets Dør i Postgaardens Mellembygning;* senere benyttet paa Nørrebro Postkontor efter Brevsamlingsstedernes Forlæggelse til Kbh. N.
11-12. *Skilte fra Befordringskontorer.*
13-18. *Skilte fra Brevsamlingssteder.*
19. *Diligencelygte.*
20. *Fællesbrevkasser til Husbrug.* Opfunden af Postbud *Christian Pedersen,* København.

„Opfindelsen bestaar deri, at der er samlet et Antal enkelte Brevkasser i en Ramme, der er smukt udstyret, og som tager forholdsvis kun ringe Plads. Der opnaas da det Gode, at hver Beboer kan have sin Brevkasse f. Eks. straks ved Indgangen i nederste Etage. Postbudet er da fritaget for at besørge de

Nr.

højere Etager, og Beboerne er fri for Gangen paa Trapperne og fri for ofte at ulejliges blot for at modtage et Brev. Skulde hver enkelt Beboer have en almindelig Brevkasse saaledes hængende, vilde der dertil behøves en større Plads, og det vilde blive alt andet end skjønt at se en saadan Mængde Brevkasser ophængt hver for sig. Indfattes de derimod i en Ramme, som vist, falder denne Ulæmpe bort." (Udskrift af Beskrivelse i Enerets-Bevillingen af 17. August 1888).

21-47. *Brevkasser.*

48. *Frimærkeautomat.* Model.

49. *Brevkasse fra Esbjerg.* Knust under Stormfloden 4. December 1909.

AFDELING N.

Nr.

1-2. *Beltsmakker fra c. 1830.* Reproduktion.

3-4. *Isbaadstransportbilleder fra Store Belt.* Fotografier.

5. *Isbryder paa St. Belt.* Fotografi.

6. *Belt-Smakke.* Originaltegn. af *Rasmus Christiansen.*

7. *Kgl. Postdampskib Eideren.* Tegning af Capt. *Rambusch.*

8. *Pakkeposten indlæsses.* Københavns Banegaards-postktr. 1903. Fotografi.

9-20. *Tallerkener fra Postdampskibsfarten Korsør—Kiel.*

21. *Postdampskibet Brockenhuus-Schack.* Fotografi.

22-23. *Samme under Isbrydning til Marstal Februar 1912.*

24. *Dampfærgen over Vildsund.*

25. *Gamle Færge over Vildsund.*

26-27. *I Postbureauet.* Fotografier fra sjællandske Vestbane.

„Hver 8. Dag" ledsagede den 6. Maj 1906 et af Fotografierne med følgende Tekst:

„Det bevægelige Postvæsen. Den 27. April var det 50 Aar siden den første Postvogn, indrangeret i et Tog, løb ned over Sjælland, fordelende sin Post undervejs. Og det er en Mærkedag i dansk Posthistorie, for saa vidt denne Historie er uafbrudt Fremskridt i Retning af større og større Hurtighed, kortere og kortere Tid mellem Brevskriveren og Brevlæseren.

Det var nemlig ikke nok, at Toget i og for sig besørgede Brevet langt hurtigere frem end den gamle, gule Postvogn med dens røde Kusk. Skulde f. Eks. Jyllandsposten sorteres herinde i København i Postsække til alle de enkelte Stationer, vilde dette Arbejde kræve saa lang Tid, at man maatte forlange Brevet lagt i Postkassen ret tidligt paa Dagen. Man kunde ikke lægge et Brev i den røde Kasse et Kvarter før syv paa Gammelholm og saa dog være sikker paa, at en Mand i Aalborg havde det tidligt næste Morgen.

Det er kun muligt ved, at Brevene kan sorteres i Postvognen til de enkelte Steder, medens Toget ruller afsted med dem henover Sjælland, over det vuggende Bælt, mellem Fyns hegnindrammede Marker og op mellem Jyllands lange Bakker.

I København foregaar kun den store Sortering i Hovedstammer. En saadan Stamme bestaar i alt det, som Korsørtoget skal have med. Den køres efter endt Sortering i fuld Firspring ud paa Banegaarden og en—to—tre Sækken ind i Vognen. I det Par Timer, Toget ruller og rasler ned over Sjælland, foregaar en yderligere Sortering i Sække og Bundter af de Breve, der ad de mange Smaabaner skal spredes ud over Fyn, og dem, der skal videre til Jylland. Over Fyn sorterer man paa ny, og det samme gør man fra Fredericia nordpaa.

Har man engang kastet et Blik ind i saadan et bevægeligt Postkontor, véd man, at det er intet Driverliv, der føres inde mellem Hylderne med de mange Rum. Der skal en rap Haand, et skarpt Øje og en hurtigt virkende Hjerne til at ordne disse Tusinder af Breve, af Pakker og Aviser. Om Sommeren ofte i Lummerhede, ved Efteraar og i Vinternatten, mens Blæst og Væde fyger ind ad Revnerne.

For 50 Aar siden begyndte man med 7 Ekspedienter og 3 Pakmestre. Nu er der henved 500 Mand paa Farten i de rullende Postvogne. Det er da en Etat, der har udviklet sig."

Nr.

28. *Isbaad.* Model.

29-31. *Landpostvogne.* Kolorerede Tegninger.

32. *Indvielse af Københavns ny Centralpostbygning* den 22. September 1912.

33. *Posten omlæsses i Korsør.* Fotografi.

34. *Baad, benyttet til Brevbesørgelse.*

Baaden er funden af kst. Fører af Dampbaaden „Prøven" — P. P. Wester — en Kvartmil Nord for Thyborøn Kanal den 18. September 1908. Den var udsat den 13. s. M. paa Dogger Bank af en svensk Makrelfisker „Haalen" af Eskuldstad Näsund, Sverige.

I Baaden var anbragt en Flaske med 3 Breve, 3 Brevkort og 6 Tiøre-Stykker til Porto. Posten blev besørget i Land den 19. September.

35. *Yale Brevbox.* Model.

36. *Perforeringsmaskine til Postanvisninger.* Model.

37-38. *Pengebakker* til Brug ved Indleveringsruden. Modeller.

39. *Sekstant* fra Postdampskibsruten Korsør—Kiel.

40-46. *Personbefordring.* Forskellige Typer paa Vogne. Lystrykbilleder.

47. *Kassetømmere pr. Cycle.* Fotografi.

AFDELING O.

Nr.

1. *Posthuset i Sindal med Inventarium.* Model.

AFDELING P.

Nr.

1. *Hobro Postkontors Brevbog fra 1772—1805.*

Postmester *A. Gleerup*, som overtog Postmesterembedet i Hobro ved Nytaarstid 1785 har som det lader til, fundet adskillig Uorden, navnlig i Henseende til Brevenes Befordring udenfor Postsækken; herom vidner følgende Brev til hans Kollega i Randers, Raadmand og Postmester *Stabell:*

„Jeg er Deres Velviished høylig forbunden for Deres og dydige Kiærestes imod mig viiste store artighed ved seeneste Samtale. Det giør mig virkelig ont at ieg ved min sildige Ankomst tilføjede Deres dydige Kiæreste Ophold og uleilighed med Middags Maaltidet; Sande Hindringer gjorde det for mig umuelig at komme før som min Patron og Ven gunstbehagelig ville undskylde og saaledes tale min Sag hos Deres dydige Kiæreste hos hvem De er den høystformaaende og haver forvisset mig om Deres gunstige Biestand i alt muligt; Udi Følge af Deres Velviisheds gunstige Forvisning om Deres Venskab og gode Bevirkning til mit Vel giver ieg mig den Friehed herved allerærbødigst og venligst at anmode, at Deres Velviished gunstbehageligst ville tiene mig derudi at overlade her til Post-Contoiret de aviser som Post Rytteren fører uden om

Post Sækken fra Randers hertil, og at disse aviser maatte ligges i Sækken. Det er ikke for at hæve Distributions Pengene af disse aviser ieg giør dette forlangende, men det er for at hæve Brev-Sviig /: som under Paaskud at det er aviser :/ foregaaer ligesom sædvanlig i stor Mængde og som ieg meget nødig nu, efter den seneste Indretning, klagede over. Dersom Deres Velviished forlanger den tilstaaede Distribution af de ommeldte og udenfor Post Sækkene forsendende aviser hertil, skal ieg derpaa ikke giøre nogen Prætention men alleene som meldt at de maae sendes i Post Tasken paa det at Post Ryteren ikke deraf skal tage Anledning til videre ulovlige Foretagender, som skeer endnu som tilforn. — Udi ærbødigst Forventning af Deres Gunstbevogne Giensvar er ieg med ald tilbørlig Høyagtelse

Hobroe Postkontor 13. November 1785.

A. Gleerup.

Hr. Raadmand og Postmæster *Stabell* i Randers."

Hr. Gleerup er som det synes gaaet i Rette med Postholder Niels Taaning, der har ladet møde „med en gemeen Bonde Vogn med maadelige Heste og en Postillon i graae Vadmels Trøye uden Posthorn"; Niels Taaning beklager sig over de nye Tider til General Post Amtet, hvorefter Postmester Gleerup indberetter:

„Dersom Solicitanten Niels Taaning ike fiender sig tient med at Befordre den agende Post paa de Vilkaar, som af Høye General-Post-Amtet er naadigst Forundt findes der adskillige gode Mænd her paa Stædet som baade vil og kan paatage sig og fuldføre den agende Postes Befordring, og det meere sikkerlig og bedre end sidste Vinter skeed er, for den samme Penge og lige Vilkaar i alle Maader som Niels Taaning haft haver og i Særdeleshed vilde ieg ansee det som een Naade om den agende Postes Befordring maatte mig forundes da det kunde

være et Biedrag til mig og min betydelige Families Udkomme lige som ieg og i saa fald bedre end nu kunde staae til Ansvar, og paasee General-Post-Ambts Intrader, hvilket formeedelst min Formands Ligegyldighed ikke altid har været udi den beste Orden. — og som ethvert andet Post-Contoir hvor de beste og Profitabuse Tiennster falder /: saasom i Randers :/ er naadigst forundt baade den Ridende og agende, saa vil ieg underdanigst forhaabe, at ieg ike ugrundet anholder om Bidrag til det mig her paa Stedet allernaadigst forundt Postmester Embede hvis u-visse Indkomster Daglig forringes ved misbrug, som ieg u-mulig kand hemme, paa den Maade som skee kunde om ieg selv naadigst var forundt Befordringen for den agende og Ridende Post, herfra til Randers og Aalborg, der nu til Andre er overdraget og aleene staaer udi det Høye General-Post-Ambts Magt at forandre, til bedre Orden for Post-Væsenet her paa Stædet for Eftertiden, hvilket underdanigst indstilles til naadigst overvejelse.

Hobroe Post Contoir den 9. May 1785.

Underdanigst

A. Gleerup."

G. P. A. giver imidlertid Afslag 14. Juni 1785 og fornyer dette under 5. September 1786 saaledes:

„Paa Herr Postmesters igentagne Anmodning om at faa Befordringen med den agende Post fra Hobroe til Aalborg og til Randers maatte være tilmeldet: At saalænge der ikke kunne angives nogen velgrundet Besværing over den nu værende Postens Befordringsmaade det derved have sit forblivende.

Generalpostamtet den 5te September 1786.

Holmskiold. Pauli. Lange. Munk.

Til

Postmester Gleerup i Hobroe."

Disse Afslag har øjensynlig givet Postholder Taaning Vind i Sejlene og i de kommende Aar er Postmester

Gleerups Embedstid en fortsat Kamp ikke alene med Postholderen og Postrytterne, men ogsaa med Byens Øvrighed, Byfoged Hiorth, Præsten, Toldere og Vognmandslauget; man mærker den begyndende Modgang i følgende Skrivelse:

„Udi hosfølgende Paque har ieg den ære underdanigst at insinuere det af mig for Aar 1788 allerunderdanigst førte og affattede Regnskab herved Hobroe Post Contoir, for den agende Post hvorved følger følgende Bilager:

a. Alle 4 Quartals Extracter og hos enhver de dertil henhørende Karter.
b. Protocollen for den agende Post.
c. Dito for den Ridende Post, og derudi efter sin Orden indlagt alle fra Randers tilkommende Karter.

Og da ieg saaledes, ikke som ieg burde, mens saa som ieg efter Omstændighederne og en forurettet Mand har kundet, paa den muligste og beste Maade allerunderdanigst forslaaet og aflagt rigtighed for dette mit allernaadigst anfortroede Postmæster Embedes førelse; Saa bønfaldes underdanigst om det Høy kongl. Gen. Post Amts Naadige kvitering til sin Tiid og ellers at mine trykkende omstændigheder og de mod mig udi mit Embeds Indkomster daglig tilføjende fornærmelser, maatte haves udi Naadigst Erindring til Post-Cassens og mine Indkomsters ophielpelse der er Naturlig følge af hinanden.

Og for at afhielpe ald mistillid, til hvis ieg baade først og sidst i følge min Eed og Embeds-Pligt i saadan anledning underdanigst haver andraget, forbinder ieg mig til ved lovlig Tingsvidner at beviise Sandheden deraf, og at ingen af de herimod indgangne Erklæringer, er, eller kan blive overensstemmende med hvad lovlige Tingsvidner i sin Tiid vil udviise, og i saadan Henseende, samt til min Æres og Credits beskiermelse er ieg underdanigst bønfaldende at det Høie Gen. Post Amt Naadigst vilde hos Hans Majestæt Kongen Recommandere mig til erhol-

delse af allernaadigst Benificium Paupertatis udi de Sager som angaaer at beviise Sandheden af hvad ieg udi det Høj Kongelige Gen. Post-Amt har andraget om de herpaa Stedet mod mig udøvende fornærmelser udi de mig allernaadigst tillagte Embeds Indkomster.

Gud unde det Høie Collegium Viisdoms og Retfærdigheds Aand, saa trøster ieg mig ved at mine Handlinger, naar Guds Tiid og Time kommer, bliver kiendt paa en god Side, og igien at erholde den samme Gunst og Naade af Troeværdighed for mine Andragender og Handlinger, som ieg fra først af haver haft den Naade at skiænkes, og som alle mine øvrige, ikke ubetydelige Handlinger bevidner at fortjene

26. Januar 1789.

A. Gleerup."

I Aaret 1795 tager Postmesteren fat idet han for at hindre de i Svang gaaende Misbrug henholder sig til Plakaten af 24. August 1734 og gør følgende Indberetning:

„General Postamtets Skrivelse *|:* til Postmæstrene *:|* angaaende at de behørig skulle see Postillionerne paa Fingerne, og til saadan Ende ofte paa adskillige Steder og Tiider hos Dem holde nøye Wisitation, saasom i Fald ved foranstaltede Inqvisition af General Postamtets Breve hos Postillionerne skulle befindes, skal den Postmæster hvis Postilloner i slig Underslæb attraperes, for hvert Brev den anordnede Mulct 10 Rbd, til General Postcassen for sin Postillion betale, og de Postmæstere som ingen Ritter haver at forestaae, om det skulle bemærkes, at De og have beteet Efterladenhed i det anbefalede Opsyn med Postillionerne maa og finde og vente efter befindende med Mulct at vorde anseete. —

(: Saasnart Postillionerne her og der understaaer sig Breve uden Post-Sækken at antage, og fra et Sted til andet Sviigagtigen at bortføre)".

„Som Postmester her paa Stedet har ieg funden mig høiligst aftvungen fra at opfylde Embeds Pligt og unddrage mig fra Ansvar af den her paa Stedet i mange Aar offentlig imod de kongelige Post Intrader begangne Sviig med Breves Befordring udenfor Postsækkene ved Post-Rytterne, nøye at paasee General Post Ambts høye Ordre af 24. Aug. 1734, men foruden de mange Intriger der har skiult Brev-Sviig og giort det umiddelbar for mig at opdage Factum i det heele, har endog mødt mig denne Instantz, at Post Rytterne ikke eengang her ved Post Contoiret har vildet lade sig visitere af mig, men brugt Magten og paastaaet, at han ikke vilde lade sig visitere med mindre det skeede ved Politie-Betienter eller Byefogdens Mænd. Jeg har og derom strax givet Begiæring til Byefogden men forgiæves da Tiden blev forsinket udi hvilken Posten skulde expederes, og saaledes har jeg maattet lade Post Rytter N. Taanings Karl ride herfra Post-Contoiret med heele Pakker Breve, ligeledes har denne Post Rytter til sine Tiider været udrustet med Ladte Gevæhrer og en skarp Sabel til at Værge sig med. — Udi dette Tilfælde er ieg underdanigst forespørgende hos det Høy Kgl. General Post Amt hvorledes ieg skal forholde mig, og hvorledes den udi forbemeldte General Post Amtets høye Ordre naadigst befalede visitation skal skee sc: Om Postmesteren hvor saadan visitation findes fornøden, maa være berettiget, selv alleene uden Politie eller Vitterligheds Mænds Tilkaldelse at visitere Post-Rytteren og Postkudsken, som ankomer og afgaaer saavel ved Posthuuset som andenstæds hvor mistank haves, og at disse skal være pligtige til at lade sig visitere, ligesom og at blive tilstæde ved Post-Contoiret indtil Posten er expederet for da nærmere Vidnesfast at blive begegnet naar Sviig befindes; Den noksom bekiendte og lovlig beviiste, her paa Stedet foregaaede Misbrug, er det ikke muelig at afskaffe eller at forebygge Overhørighed

og Intriger med mindre det høy Kgl. General Post Amt dertil vil give den kraftigste Understøttelse.

Det er udi saadan Henseende og til De Kongelige Post Intraders Beskiærmelse og Sviigs aldeeles Afskaffelse endydermeere drister mig underdanigst at forestille, om ikke Det høy Kongelige General Post Amt naadigst vil befale at enhver Post Rytter og Post Kudsk, baade ankomende og afgaaende skal være pligtig at blive ved Post Contoiret indtil hand af Postmæsteren har erholdet Beviis at hand er lovlig visiteret, og ingen Brev-Sviig hos ham befunden og at disse skal være pligtige at lade dem visitere af Postmæsteren eller Fuldmægtig hvor de med Mistanke antræffes uden dertil at kræve fleere Vidner eller at nogen maa giøre modværge eller Hindring, samt at den Post Kudsk eller Post Rytter som herimod begaaer sig, eller viiser Overhørighed skal være ifalden at bøde for 10 à 20 Breves forsviigelse, eller hvad anden tilstrækkelig Mulct, Det Høy Kongegelige General Post Amt naadigst for got befinder at fastsætte, og andre tilstedeværende som maatte giøre Modstand eller hindre visitationen at ansees, som de, der have giort Vold imod Retten. Herpaa ieg underdanigst udbeder Det Høy Kongelige General Post Amtets naadigste Resolution.

Underdanigst

A. Gleerup.

Hobroe Post Contoir, 18. Septb. 1785."

Og endelig aabnes Krigen mod den forhadte Byfoged „hans Avinsmand og Dumdristige Fiende".

„Under 20. sidste strax efter at den Ridende Post var ankommet hertil har Byefoged Hiorth her paa Stedet ladet afhente sine Breve hvoriblandt var et under Nr. 10 ansadt i Porto 12 ß som det medfølgende Karte bevidner, men da Byefogden ikke derfor vilde betale den ansadte Porto 12 ß forblev Brevet i mit Post Contoir paa Bordet, tillige med fleere uind-

løste Breve liggende indtil anden Dags Morgen da ieg ved at attestere Brevene, saunede det ommeldte Brev; at Byefoged Hiorth enten selv eller hanses Folk har indsneget sig i mit Huus om Morgenen tidlig før ieg er opstaaet, og der bortsnappet ermelte Brev uden min Vilje og Vidende eller uden derfor at betale Portoen, derom haves Formodning, og formener ved Vidner at kan beviises.

Dette haver ieg som Embeds Pligt ikke skullet undlade underdanigst at indberette ligesom ieg og til Beskyttelse udi mit Embeds Førelse underdanigst bønfalder at det Høy kongelige General Post Amt uaadigst ville Recomendere mig Benificium Paupertatis til at oplyse hvorledes og paa hvad Maade dette Brev af mit Contoir er bortkommen.

Herudi ieg underdanigst forventer naadigst understøttelse.

Hobroe Post Contoir 22. Oktober 1795."

Efterfulgt under $^{22}/_{11}$ af en ny Klage.

„Paa det agende Post Karte fra Kiøbenhavn den 7de passato er hertil ankommen et Brev til Byefoged Hiorth under Nr. 1 ansadt i Porto 9 Sk. paategnet *„Herudi nogle Tryke Sager"*; Dette Brev er anbuden Byefoged Hiorth hans udsendte 2de Gange og Kartet er udhængt strax efter Postens Expedition; Brevet som er under Afsenderens egen Forseigling er udi Postladen bleven noget forslidt i det eene Hiørne saa man kan med nogenlunde vished skiønne at den angivne Indhold ikke er rigtig og at derudi Brevet befindes skrevne Documenter; paa Grund deraf har ieg fordret effter Brevets Vægt tredobbelt Portoe, da det veier 3 lod eller og at Byefogden ville lade Brevet aabne her paa Contoiret; men ingen af Deelene haver hand villet og desaarsage henligger Brevet her paa Post Contoiret endnu, hvilket ieg ikke har skullet undlade underdanigst at indberette med den tilføiede underdanigste Begiæring at ieg maatte er-

holde General Post Amts naadigste Ordre til videre Forhold med dette Brev, og udi saadan Underdanigst Forventning er jeg med dybeste Submission

Underdanigst

A. Gleerup.

Hobroe Postkt., 22de Novbr. 1795.

„Ifølge Høye Ordre af 5te dennes betræffende Byefoged Hiorth, hans ankeposter mod mig, og dermed fulgte attester af 26de October og 14de November sidst, skulle ieg herved underdanigst have forestillet: at det har viist sig til forskiellige Tiider med Byefoged Hiorth, hands andragender, saavel for det Høy Kongelige Danske Cancellie, som det Høy Kongelige General Post Amt, at denne Mand drives af Had og Avind imod mig, til at iværksætte de meest usande og urigtige Opfindelser for dermed at fornærme Mig, hvilket han dog ikke efter sit Øyemed har kundet drive igennem, fordie han ikke har kundet vedbørlig geleide samme, men brugt svage Midler, saaledes som han ved sin seeneste Klage til det Høy Kongelige General Post Amt haver fremsendt nemlig: 2de fingerede, ulovskikkede og urigtige attester, hvorved Byefoged Hiorth ligesom søger at drage De Høy Kongelige Collegier bag Lyset; det er Byefoged Hiorth hans Skriverdreng og gemeen Gaardskarle, der have underskrevet forberørte attester, hvilke Persohner om de endog i andre Tilfælde kunde være qualificerede som gode Vidner, giælder de dog ikke her vide Lovens 1—13—16 o. s. fr. (Postmesteren udvikler videre, at Byfoged Hjorth ingen Politibetjente har, men kun de ommeldte „uskikkelige Folk, hvis grovheder paa Post Contoiret, hvor de have indtrængt sig med Magt, forringer Agtelsen for det mig allernaadigst anfortroede Kongelige Post Embede og frembringer Uorden i mit Embedes Førelse". Iøvrigt gentages Historien om By-

foged Hiorths Selvtægt og hans Klage kaldes „ubeføieet og urigtig").

Hobro Postkontor, 11te December 1795."

Imidlertid har G. P. A. under 5te December resolveret, at den af Postmesteren foreslaaede Fremgangsmaade med Hensyn til det under $^{22}/_{11}$ indberettede Brev, som angives at indeholde Tryksager, men formodes at indeholde Dokumenter, „er aldeles anvendelig". G. P. A. har altsaa indtil Dato givet Postmesteren Medhold i Striden med Byfoged Hiorth, men under 12te Januar 1796 findes følgende Brev fra den intetanende Postmester, hvoraf det fremgaar, at hans Fjender med Byfoged Hiorth i Spidsen ikke har været ledige.

„Med megen Bestyrtelse har ieg sidste Postdag modtaget Underretning fra S. T. Hr. Kammerherre og Amtmand v. Gersdorff at Høysamme i Følge det Høy Kongelige Generalpost Amts Begiæring havde beordret Landsdommer Bye- og Herredsfoged Tetens i Mariager at optage et Forhør og paadet skarpeste undersøge mit Postmæster Embeds Førelse i det heele hvilket skal være anlediget af eenfra Byefoged Hiorth indgiven Besværing angaaende et Brev fra det kongelige General Post Amt til bemeldte Byefoged Hiorth som denne haver andraget at skal være indeholdt her paa Post Contoiret og ved Udleveringen til Anseende være brækket, og skal Byfoged Hiorth endog have geleidet sin Klage med attester, og endnu ikke med mindre Forundring har ieg i samme Øyeblik, under Postens Expedition opdaget den List og Træskhed at en Brev Pakke fra Hr. Kammerherre Gersdorff til Byefoged Hiorth samme Tiid er befunden paa Seglet beskadiget saaledes som hosfølgende original attest udviiser, hvilket formodentligen ville bleven et Beviis imod mig under det befalede Forhør, dersom ieg ikke strax havde opdaget Seglet at være mishandlet førend det hertil er ankommen." o. s. fr.

Postmesteren anmoder G. P. A. om at faa at vide, „hvor langt Tetens kan gaa, ønsker „Contraprotokol" og hævder at saavel han som hans Contoirbetjent med Ed kan bevidne at det ommeldte Brev hverken er bleven forholdt eller beskadiget paa Contoiret og at de ikke har set et eneste Ord af, hvad der stod i det."

Postmesteren gjør endvidere senere gældende at Forhøret ikke kan bruges til G. P. A.s „Reflection" bl. a. fordi:

a. Har det været beklæd af 2de Vitterligheds Vidner, hvoraf den eene er en udlevet, vanvittig og tunghøren Mand og den anden har meere end 10 aar været fra Forstanden.
b. At der i Retten er forevist et andet Brev end det omhandlede hvilket er „den skammeligste Rænke, som af en dumdristig Avindsmand kan optænkes".

Og det i det Hele ikke er nedskrevet i Overensstemmelse med Vidnernes Udsagn som i mange Tilfælde har udtalt sig i Postmesterens Favør endskønt de afhørte Vidner paa 2 nær er Byfoged Hiorths undergivne „Brød Tienere."

Postmesteren andrager nu Gang paa Gang om at faa Sagen med Byfoged Hiorth optagen paany og under alle Omstændigheder faa leveret en Udskrift af Forhøret. Han faar imidlertid tilsyneladende intet Svar herpaa og han indberetter herefter, for at beskæmme Byfogden, følgende:

„Til underdanigst opfyldelse af de mig ved Instruxens 35 Post samt Anordningen af 23. Aug. 94 og seenere Ordre af 28. Juny 1796 skulde ieg herved underdanigst have indberettet: a. Herpaa Stedet og i Egnen har der i 9 à 10 aar, meer end andersteder tilstøt og omstrøyfet et stort andtal af ubekiente Landstrygere og Betlere, som har tryglet og betlet i Huusene overalt her i Byen, og er desaarsag ikke sielden begaaet Tyverier baade i og udenfor Huusene; iblant disse trøglere har enog befunden sig fremmede

Nasioner og undertiden hele Flokker Kvinder og Børn; At denne uorden i saa høy en Grad Existerer her, frembringer den største usikkerhed for enhves Liv og Velfærd og høylig Behøver Regieringens opmærksomhed; Grunden til denne uorden er, at anordningerne ikke blive efterlevede, og disse omstrøyfere haver frie Passase uden nogens tiltale eller Paagribelse, ja der er enog adskillige Gange bleven anholt Tyve med Kosterne i Hænderne og overleveret til Byefogden men disse ere blevne Løslatte og friegivne uden at behandles efter Lovene, og af Arbeidsandstalter er her aldeles ingen undtagen dette, at en Bonde Kone fra Landet, som i mange Aar har udleveret Hør paa Landet til fattige Folk at spinde for Fabriqverne, hvilken Næringsvej denne nu og fortsætter her i Byen.

Hobroe Postkontor den 11. Oktober 1796".

Og videre:

„Iblant de mange Løsgiængere og tryglere som her bestandig indfinder sig uden at blive paagreben har een Qvinde naunlig Maren Christens Datter opholdt sig her i Byen af og til i meere end halvandet Aar uden at have havt nogen fast Tieneste, men haver ernæret sig af Tyverie og anden Liderlighed og er hengiven til Druckenskab; Denne onde Quinde haver en deel af Byens beste Borgere sørget for at faae andholdt og afstraffet ved Øvrigheden, men er ikke skeet, hvorfor andre af Borgerne |: da denne Quinde offentlig og i mange Vidners paahør har truet Byen og Indvaanerne at hun vilde sætte Ild paa Byen og hun skulde giøre Indvaanerne fattige og nøgne, hun skal og have ladet sig forstaae med, at hun kunde giøre det med en Tobakspibe, da hun havde baade Pibe og Fyrtøy hos sig, hun skal og have uedsagt at hun vilde og skulde giøre en ulykke og at tiiden ikke var langt borte inden det skeede :| har seet sig nødsaget til at gaae til Byefoged Hiorth i hans Huus den 11te sidst om Aftenen og anmodet

om at denne Quinde maatte vorde hæftet og afstraffet efter Loven, men Byefogden afviste dem med de ord, at han ikke vilde have dermed at bestille, og sagde desuden at Borgerne skulde skaffe ham enten 50 Rbd. eller Caution derfor føren han var pligtig at befatte sig med saadant; Derefter saae Borgerne sig nødt til selv at tvinge Quinden in i Byens Arrest Huus, hvor Vægteren bevarede hende indtil om Morgenen og da indfandt Byefogeden sig paa Raastuen og forlangte af Borgerne førmelte 50 Rbd. eller Caution strax, men da de der faae tilstedeværende ikke dertil ville bequeme sig, satte Byefogeden Quinden paa frie Fod og gav hende tilbage et Fyer Tøy og tvende Knive som var taget fra hende aftenen tilforn og hverken blev der holt forhør eller nogen Slags foretning over denne Quinde da dog Borgerne udtrykkelig have bekent giort for Byefogden forestaaende Quindes Forhold. Siden den Tiid Quinden er sat paa frie Fod skal hun efter Rygte ved Natte Tiider have Ladet sig see saavel inde i Byen som udenfor. Denne ulykkelige og allerhøyst beklagelige Begivenhed har sadt enhver fornuftig og retsindig Byens Indvaanere udi Bekymring og Frygt og maa holde voget øye om Natten og ieg for min Deel beklager mig overmaade i særdeleshed paa de tiider naar Pengesummerne og Pakkeposten med Postladen heri i Postgaarden overligger da derfor aldeles ingen Sikkerhed haves end ikke for livet selv; dette vigtige har ieg ikke tordet undladt underdanigst at anmelde med lige bønfaldelse, at der igiennem det danske Cancellie naadigst maatte udvirkes de alvorligste og kraftigste Foranstaltninger til denne onde Quindes snarest muelige Paagribelse og at der maatte nedsættes een undersøgelsesforretning for at oplyse sandheden af forstaaende mit andragende da ieg skal opgive over 10 gode Vidner som tydelig kan forklare Quindens hele forhold.

15. November 1796".

„Af hoslagde Gienpart af mit andragende for de Høykongelige Danske Cancellie og General Post Amt, der faarige Post Dag er indsendt, vil det naadigst erfares, et her paa Stedet indtruffen ulykkelig, og høyst befrygtelige tilfælde med een Quinde nauenlig Maren Christens Datter, som af Byens Borgere er bleven anholdt den 11. sidst fordi hun har truet Byen med morbrand, og ellers befunden at være een Løs Quinde der lever med Horerie, Tyverie og Drukkenskab.....Atter den 16. eller sidste Onsdag Aften ved Klok 10 slet har denne frygtelige Quinde forklædt indsnegen sig her i Byen og da anden Gang Paagreben og overleveret til Byefoged Hiorth, hvem der da endelig har ladet sig beqvemme til, at afholde et forhør over Quinden hvilket dog efter sikker Beretning ikke skal være overensstemmende med denne Maglificantindes store Forbrydelse, men affattet saae løselig, at denne farlige Quinde ved Byefoged Hiorthes faarestilling til høye Øvrighed maaske kunde slippe frie, eller og i høyeste med nogle Maaneders Tugthuustvang; 18. November 1796.

Med dybeste Submition.

A. Gleerup.

Til
Amtmanden i Randers".

Det synes som om Postmesteren i nogen Tid har haft Kontrakt om den agende Post Aalborg-Hobro-Randers, og at Hr. Taaning saaledes til sidst har maattet afgive den, men rimeligvis som en Følge af Vognmandslaugets Modvillighed har Postmesteren faaet Ordre til igen at afgive Kjørselen til den forhadte Kontrahent, som hjalp Byfogden med at snyde Postvæsenet og navnlig — Postmesteren.

I 1798 afgiver han følgende 2 Indberetninger:

„Udi underdanigst Følge det Høy Kongl. General Post Amts naadigste Skrivelse af 23. December f. A. betræfende Avisernes Befordring udenfor Post Sæk-

ken skulde ieg underdanigst have besvaret — At det er alle Slags Aviser, de Tyske inclusive, som ved Post-Rytterne og Niels Taanings Postillion her til blive befordret og af Niels Taaning Distribueret imod Recognition, med brev gaar det ligesaa og denne Handel bestyrkes og understøttes af Byefoged Hiorth, hvem der paa denne Maade forskaffer sig alle Aviser, og all den Correspondence, som ikke er Kgl. Tieneste, og som bevis herom, er alle Karter og Protocoller, hvorudie der i de 10 Aar Hiorth har været Byefoged i Hobro næppelig findes 40tyve breve fra og til ham, som har kostet Porto. Hand maa altsaa enten være een u-betydelig Mand til at virke i Retten, eller og at han fører sin Correspondence udenfor Post-Sækken — og naar Øvrigheden giver saadan Exempel, saa kand den gamle Misbrug som ved denne Station altid har hersket og af mig bevist, aldrig blive afskafet eller denne Post Stations Post Intrader forbedres enten for Post Kassen eller for Postmestrene . . .

Hobroe Post Contoir den 13. Martii 1798.

A. Gleerup.

„Hvad De herved Postfører Harboe haver andraget angaaende at ieg skal have solgt min iboende Gaard, da forholder dette sig rigtigt, men ingenlunde at ieg til næste Paaske skulle fløtte derfra, eller før ieg igien tiltræder et for Postvæsenet bequem Sted. Den af Postføreren attraaende vigtige Forandring i Postvæsenet med at betroes Post Laden og Postgodset under uvedkommendes Behandling, uden for Posthuuset og Postmesterens Opsigt i den tid Posten her overligger, er paa den eene side saa ganske ufornøden og ubeføyet og paa den anden side vilde denne forandring uimodsiigelig medføre almindelig mistillid til Postvæsenet, naar Postladen og Postgodset som meldt ved fremmedes Behandling og Giennemfingring settes ud af all sikkerhed i Særde-

leshed i Hobroe Bye hvor deels ingen Garnison er og dels at der idelig omstrøyfer mange ubekiente Landstrygere ia undertiden heele flokker som upaagreben og ustraffet trøgler og stiæler, og fornemmelig haver adgang til N. Taannings Huus som ligger yderst for denne aabne Bye og som i dette Huus desuden til alle tider udtappes Øll og Brændeviin til Bønder og alle Slags af den ringe Klasse, saa vilde dette Sted iblandt alle i Byen være det allerusikkreste for Postladen og Postgodset, ia saa meget meere, da der i denne Bolig findes og bruges Maltgiørerie paa Malt Kølle under Straatag hvorved han befrøgtes det som der paa Stedet tilforn har indtroffen, nemlig at der har været Ildløs i Køllen og Huuset tilligemed Byen været i fare.

Hobroe den 27. Martii 1798."

Herefter tier Brevbogen fuldstændig, idet der, endskøndt Postmesteren beklæder Embedet endnu i 7 Aar, ikke findes Copier af flere af ham afgivne Skrivelser, men i Antegnelserne til hans Extraktregnskab findes en Bemærkning om, at „mine Papirer af alle Slags den første October (1798) udi min Lovlig Fraværelse er bleven underkastet Arrest, og hverken ved Besættelsen, eller aabningen, modtaget eller afleveret ved minste Eftersyn eller nogen Specification". Det kunde heraf se ud, som om Byfoged Hiorth endnu en Gang har faaet Ram paa den trættekære Postmester, som herefter forholdt sig tavs til in Død i 1805.

Brevbogen indeholder iøvrigt bl. a.:

Indberetning om Kirkeurets Gang.

„Da Hobroe Byes Kloker eller rettere Kjerkekloken som Mand i almindelighed retter sig efter, sielden og fast ingen Tiid gaaer Rigtig, men snart een halv Tiemme for fast og snart een halv Tiemme for sagte, ved hvilken u-orden den herigennem PASSARENDE Kongelige Ridende Post, hans bestemte ride Tiemer

CONFUNDERES saa at hand ifølge de her paa Stedet ved Andkomst og Afgang bestemmende Klokeslet, altiid naar han til de andre CONTORER andkommer, er ude af den for ham bestemte Tiid, hvorom det Høje-Kongelig General Post-Amt i denne Tiid har giort Erindring; thi maatte den constituerede Byefoged S. T. Hr. Leutnant Sparre i Hobroe til Hans Kongl. Mayte Tienest Fuldbyrdigelse, at befale den Mand, som af Byen nyder Betalning for Kjerke Klokkens Beobagtning, at besørger u feyelbar dens rigtige og ACORATTEGANG; at denne min Pro Memoria er indhændiget, derom beder jeg tilstaaelse paategnet den her hos følgende lige lydende.

Hobroe den 22. Januarii 1785.

A. Gleerup."

Indberetning ifølge Ordre af 1751.

„Udi underdanigst følge det Høy Kongelige General Postamts naadigst ordre af 1751, skulde ieg herved underdanigst have indberettet, at ligesom der her og andre Steder udi de sidst forbigangne tiider af og til har været befunden dødelig Sygdom iblant Katterne, saaledes har man og bragt i erfaring at det sidst forbigangne Vinter i visse Egne skal være befunden en af lige Beskaffenhed Sygdom iblant Hanerne, saaledes at Leveren og Longen i dem skal have været forrodnet og fordærvet; endvidere kiendes nu for tiiden en Sygdom iblant Hundene en fjerdings Vei herfra udi en Landsby Hørbye kaldet, hvor nogle allerede ere bortdøde og andre gaa syge; Sygdommen er saaledes Hunden bliver afmægtig i bagparten og slingrer derved naar han skal gaae, han bliver og hvæs i Halsen og kand ikke gøe. Kornhøsten som nu er til Ende her i Landet har været fordelagtig, saavel i Henseende til Aulet i sig selv som indhøstningen, Rugen og Bygen skieper dobbelt imod forrige Aar og er overmaade sund og godt i Huus bierget, Hauren har vel og været god, men fylder lidet i Laden, da Straaet

Nr.

var kort. Høravlingen har overalt været rigelig. — Den langvarige Tørke, som først paa Sommeren tilbageholdt Afgrøden, at den ikke kunde skyde af Stoken tilbageholdt og Græsset som et frugtbar Aar ellers giver i blant Kornet, men da dette feiler og faaderet desaarsag fylder lidet i Laderne og uklækelig til de mange fra forrige Aar overstaaede Stalstude, og en stor Mængde af unge Chreaturer, saa vilde dette efteraar et betydelig Slagteri være fordelagtig baade for Handelen og Landet.

Hobroe Postkontor 4. Septbr. 1798.

A. Gleerup."

Ordren af 1751 er saalydende:

„Om nogen Person af Distinktion eller og Nogen af særdeles høj Alder, eller ved nogen mærkværdig Sygdom eller besynderlig Hændelse ved Døden afgaar, og hvad angaar Personer af Distinktion, da naar det kan erfares, ogsaa hvor gammel de have været, samt naar nogen saadan Person blev heftig syg, eller om nogen Saadan derigennem passerer, eller om nogen Mariage mellem paakomne Personer forefaldt, som med Vished kunde erfares, eller ifald nogen særdeles eller gængse Sygdom enten iblandt Mennesker eller Kreaturer sig maatte indfinde, eller nogen monstreaux Foster blev født, eller noget usædvanligt Vejrlig kunde indfinde sig, eller nogen Slags skadelige Insekter eller Orme af Luften eller Jorden skulde ytre sig, med eet Ord: Alt, hvad mærk- eller skriveværdigt sig kunde hænde, skal saadant til Generalpostamtet indmeldes.

2. *Brev af 18. Januar 1772* om at Breve til de arresterede Personer (Greverne *Struensee* og *Brandt* m. fl.) skulle afleveres i det kgl. Geheime Cabinet:

PRO MEMORIA.

Hans Kongl. Majestæt haver under Dags Dato allernaadigst befalet at alle Breve og Pakettre,

Nr.

ingen undtagen, til de i Gaar arresterede Personer skal indtil nærmere Ordre afleveres i det Kongelige Geheime Cabinet. — Hvilket Vi Kjøbenhavns Danske Post Comptoir til Allerunderdanigst Efterlevelse herved skulle have bekjendtgjort.

General-Post-Amtet den 18. Januar 1772.

Pauli.

S. Munk.

Til
Kjøbenhavns Danske
Post Comptoir.

3. *Følgeskrivelse af 1790* hvormed Afd. D. Nr. 6 er fremsendt.

4. *Skrivelse med Klage* (fra 1808) i Anledning af de spanske Troppers Transport:

Ærbødigst P. M.

Jeg maae Underdanigst Andrage For deres Velbyrdighed og forespørge mig hos dem, Om Hr. Leyt: von Sehested er befuldmægtiget til, at Reqvirere Vogne til Fri Egts Kiørselen, omenskiønt jeg har baade mudlig og skrivtligt forestillet ham at jeg ikke eller maae Udlevere Vogne til fri Egt Kiørselen, uden Majestratens Reqvissision iligevel vedbliver han, og har Sagt til mig at han i Saa fald var min Øvrighed saa vel som dii, at saa snart han Reqvirerte Vogne saa var jeg pligtig at udlevere dem, den 14. dennes Reqvirerte han 2de Vogne igen, og da jeg nægtet at udlevere Samme uden Deress paategning, sendte han Een Jæger ved Navn Bramstedt til mig, og lod mig forkünde at der som jeg ikke udleverete de Vogne, Vilde han Strax lade mig Arestere, nu dags dato bemægtiget han sig Een af den Vogn som deress Velbyrdighed Reqvirerte til de forventende fremmede Tropers afbetiening, uden at

Nr.

tilkiendegive til hvad brug de skulde være, deress bedes underdanigst at blive underrettet om.

Rudkiøbing den 16. Juny 1808.

Ærbødigst
W. Krøyer,
Opsyens Mand ved befordringsvæsenet.

Til
S. T. Hr. Canseli Secretær og Byefogd Westengaard.

5. *Generalpostdirektør David Monrads Notitser om Postvæsenets Fremgang i Aarene 1796—1806.*
(D. blev 1794 Chef for Generalpostamtets danske Sekretariat og tillige Arkivar).

FORTEGNELSE
over
de betydeligste nye Forbedringer og Forandringer som ere iværksadte ved Postvæsenet siden 1796 — i særdeleshed i Danmark og indtil 1806.

1797. Pakkeposten bestemt at skulle for Fremtiden gaae engang ugentlig igiennem Jylland, efterat dermed i nogen Tiid var giort et hældigt Forsøg — den gik forhen kun hver 14de Dag. — — en Forandring indført i Hensyn til Breves og Pakkers Kartering imellem Post Contoirerne af meget velgiørende Følger for Publicum men som derimod har særdeles forøget Arbeydet ved Postvæsenet. Forhen forholdtes i Hensyn til Karteringen saaledes, at den største Deel af de afsides fra Hoved Routerne liggende Post Contoirer ikkun udstedte Karter til det nærmeste Contoir paa Hoved Routen som igien maatte overføre de fra Sidestederne modtagne Breve og Pakker paa sit Karte — naar dertil ikke blev Tiid forinden Postens Afgang maatte saadanne Breve og Sager overligge til næste Post, dette var altsaa et for de Corresponderende meget skadeligt Ophold, som er bleven

hævet derved at samtlige regningsførende Contoirer nu meddele hinanden Karter og at Brevene og Sagerne med disse gaae, uden saadant Ophold undervejs, lige til sin Bestemmelse, men i Følge deraf have Contoirerne i Danmark og Hertugdømmerne som forhen ved Brevposten ikkun havde fra 11 indtil 43 nu faaet indtil 82 særskildte Contis, de som havde ved Pakkeposten fra 11 indtil 27 have nu faaet indtil 69 særskildt Contis i deres Regnskaber.

1798. — en Vinter Post for Correspondance til og fra Renmarken indrettet over Tomeå.

— Pinnenberg Post Contoir oprettet til regnskabsførende, istedenfor at Portoen før hentilflød Postmesteren.

— ved det store Belt truffet en aldeles ny Indretning til Sagernes sikkrere Transport naar der er Is i Beltet dels ved svømmende cylindriske Maskiner og dels ved andre Forsigtighedsforanstaltninger.

— Postvæsenet paatager sig, at forsyne det med Pakkeposten indenrigsk forsendende Gods med de i den ny Toldrulle befalede Følgesedler som ellers skulde paaligge Afsenderne, der ved denne Foranstaltning er blevne særdeles lettede —

1798 og 1799. 5 nye Stationers Oprettelse for Befordringsvæsenet i Hertugdømmerne, som derved vandt en forøget Indtægt.

— den Lollandske Post givet en forbedret Indretning og i Følge deraf en ny Post anlagt imellem Ringsted og Kiøge samt et Post Contoir oprettet i Præstøe, hvor der forhen intet var — Post Diligencer indførte.

Posten mellem Christiania og Trondhiem givet en førbedret Indretning, hvorved den kom til at afgaa hurtigere.

Et nyt Post Contoir oprettet i Sønderborg.

1800. en ny Brevpost, efter et Forsøg, hvis Udfald havde været heldigt, anlagt for Sommermaanederne til de jydske Breves Befordring over Middelfarth og Wejle hvorved nogle Kiøbsteder i Jylland vinde en Postdag i Corespondancens Hurtighed og samtlige længere Tiid til Besvarelse. —

en Post til Nestved anlagt for Postcassens Regning — den gik forhen for Postmesterens —

Post Contoiret oprettet til regningsførende —

1891. en ny Brevposttaxt indført i Danmark og Hertugdømmerne, hvorved Postcassen har vundet over 4000 Rbd. aarlig i større Indtægt.

Stege Post Contoir oprettet til regningsførende og en Post dertil anlagt for Postcassens istedenfor at den forhen gik for Postmesterens Regning.

en ny Post til Frederichsborg 3 Gange ugentlig anlagt over Hirschholm.

en ny Post til et Forsøg, som siden er bleven fortsadt, sadt i Gang fra Moss over Christiania Fiorden til Tønsberg, hvorved Brevene til den hele vestlige Deel af Norge fik en kortere Vej, da samme derimod forhen maatte giøre en Omvej over Christiania.

Land Telegrafernes Opbevaring i Almindelighed og Bestyrelsen over Telegraferne ved Beltet i Særdeleshed, henlagt under Generalpostamtet.

1802. en ny Post oprettet i den nordligste Del af Jylland imellem Aalborg og Fladstrand over Hiøring, hvor tillige et Post Contoir ved denne Lejlighed blev oprettet.

Brevposter for Postcassens Regning oprettet imellem Warde og Lemvig samt Warde og Holstebroe over Ringkiøbing istedenfor at disse Poster forhen vare private, og i Forbindelse med Post Contoirer oprettede i Ringkiøbing og Lemvig hvor der forhen ingen vare og saa-

ledes Postvæsenet i denne vestlige Deel af Jylland sadt paa en aldeles forbedret Fod.
en Post for Postcassens Regning er oprettet imellem Odense og Bogense og det sidstbenævnte Contoir indrettet til regningsførende.
en ny ugentlig Brevpost oprettet imellem Kiøbenhavn og Nakskou over Lolland og Falster, da denne betydelige Deel af Danmark forhen ikkun havde Post engang ugentlig.

1803. en dobbelt ugentlig Post indrettet for Borgensund i Bergens Stift. Post Contoirer oprettede i Holmestrand og paa Kongsvinger. —
en ny Post oprettet imellem Wordingborg og Nestved.
— en Post for Postcassens Regning indrettet imellem Nyeborg og Svendborg, hvor Posten forhen gik for Postmesterens Regning.
— en ganske ny Post anlagt imellem Faaborg og Svendborg og Post Contoiret paa dette sidste Sted oprettet til regningsførende.

1804. Befordringsvæsenet i Danmark organiseret ved Forordning af 27de Januarii 1804 og henlagt under G.Postamtets Bestyrelse. Dobbelt ugentlig Post indført imellem Kiøbenhavn og Christiania, som derefter deels i Aaret 1804 og deels i 1805 er udvidet til den største Deel af Norge, saaledes, at der nu til alle 4 Stifts Hovedstederne i Norge gaaer 2de Gange ugentlig Post som tillige har betydelig forøget den norske Postcasses Indtrader. —
en ugentlig Post anlagt igiennem Indskredet og Nummedalen i Trondhiems Stift og et Post Contoir oprettet for den nordlandske Post.
et Post Contoir oprettet i Borgensund i Bergens Stift.
en ny temporair Brevpost anlagt imellem Hamburg og Tönningen.

1805. Foruden at de begyndte Foranstaltninger til at indføre 2 Gange ugentlig Post i Norge ere som foranført blevne fortsadte, er tillige Posten i Nordlandene og Finmarken givet en hastigere Gang da samme nu til en Prøve gaaer hver 3die isteden for at den forhen ikkun gik hver 6te Uge.
en ny Post oprettet til Frederiksværk og en Postgang i Forbindelse dermed indført til Fredensborg.

1806. En Fodpost oprettet for Kbhvn.
Postkarether indført imellem Kiøbenhavn og Helsingøer.
En Prøve begyndt med at indføre til Brevpostens Befordring Postkarioler med en derpaa anbragt Kasse, hvori Brevene ikke kunne beskadiges af Regn eller Gnidning som derimod ej kan undgaaes naar samme frembringes i de almindelige Post Sække.
Ved den indtrufne Vakance af Postmester Embedet i Calundborg oprettes dette til regningsførende og Posten dertil kommer til at gaae for Postcassens Regning.
Med dette Post Contoir indberegnet er siden 1796 6 Post Contoirer hvorved Postmestrene hævede Portoen, oprettet til regningsførende saaat Portoen indflyder i Postcassen og der er i samme Tidsrum oprettet 9 nye Post Contoirer paa Steder hvor der forhen intet Post Contoir var.
Foruden de foranførte Foranstaltninger er der i det forbemeldte Tidsrum meget sørget for at fremme Orden og Sikkerhed i Regnskabsvæsenet og Postbetientenes øvrige Embeds Forretninger — i Hensyn hertil ere de Controller imod Post Contoirerne i Kiøbenhavn og med Postcassererne med hvilke derforhen var giort Begyndelse Tiid efteranden bleven given

Nr.

en større Udvidelse, og for Post Contoirerne i Almindelighed ere nye meget fuldstændige og udførlige Instruxer blevne udarbejdede som i systematisk Orden indbefatte alle de Embedspligter hvilke af Postmesterne efter de nu gjældende Post-Anordninger skulle varetages.

Til Bekvemmelighed for det kiøbenhavnske Publicum i Særdeleshed er det foranstaltet: at Postbudenes Antal er bleven forøgede og at disse under Brevenes Ombringelse som skal ske i en bestemt Tiid, skulle bære Uniform. Ved en Tilbygning inde i Postgaarden er for dem som skulle afhente Breve tilvejebragt en større Plads; til særdeles megen Lettelse for dem som bringe Breve og for den afgaaende Posts Expedition er der udenfor ethvert Post Contoir bleven anbragt en Kasse hvori ufrankerede Breve kunne nedlægges og til megen Tilfredshed for dem som det er vigtigt at viide om og naar Posterne ankomme er der ophængt en Tavle paa Postgaarden lige for Kronprinsensgade, hvorfra ved deri indskydende Bretter, det tilkendegives og allerede i nogen Afstand kan sees om og naar de forskiellige Poster ere ankomne.

6. *Generalpostamtets Forholdsregler* for Afhentning af Post paa Brevpostkontoret i Kjøbenhavn i 1813.

Det har været Direktionen meget ukjært at bringe i Erfaring at flere Breve af Vigtighed i den seenere Tid ere blevne udleverede til uberettigede og ikke ere komne deres rette Ejere tilhænde.

For saavidt mueligen i Fremtiden at forebygge dette, har man fundet sig anlediget til herved at fastsætte følgende Bestemmelser til Iagttagelse ved de Breves Udlevering som i den Tid Karterne ere udhængte vorde afhentede paa Kontoret, nemlig:

1) Intet Brev maa udleveres efter Katerne uden til personligen bekiendte Mænd som den af Kontorets Personale der udleverer Brevet er overbevist om at være sammes retmæssige Eier.

2) Naar Vedkommende som saaledes maatte forlange deres Breve udleverede ikke ere bekiendte Folk, maa de medbringe deres Huusvært eller anden boesiddende paalidelig og bekiendt Mand, som kan godtgiøre at de virkeligen ere de som de udgive sig for, og paa hvilke de Brevene paategnede Adresser lyde.
3) I Tilfælde af at Vedkommende ikke selv personlig ville afhente deres Breve men lader saadant skee ved andre maa Brevets Eier meddele den som maatte gives dette Opdragen saadan skrivtlig Fuldmagt som hosfølgende Schema, hvoraf til Afbetiening fremsendes nogle Exemplarer, nærmere udviser, af hvilken Fuldmagt, som det kongelige Postkontor iøvrigt maa forvisse sig om vorder udstedt af den virkelig dertil Berettigede, et Exemplar bør forblive i Postkontorets Værge til Sammenligning og for dermed at legitimere sig i paakommende Tilfælde, og et andet enhvergang foreviises af den som Vedkommende have befuldmægtiget til Brevenes Afhentelse paa Posthuset.
4) Forsaavidt fremmede sig her i Staden opholdende Rejsende angaae, maa der ved Brevenes Udlevering til dem iagttages den i 2den Post ommeldte Bestemmelse.

Det kongelige Postkontor haver iøvrigt snarest muligt at indberette til Direktionen hvormange af Kontorets Personale der uomgiengeligen behøves til at besørge Udleveringen, hvilket ikkun maa betroes til de ældste og paalideligste af de private Betiente samt hvilke der saa gives dette Opdrag, med hosføjet Oplysning om, hvilke Poststationers Breve enhver for sig er overdraget at besørge udleveret, for at Direktionen deraf kan sættes istand til at erfare ved hvis Forseelse de indløbende urigtige Udleveringer skee, og maa man derhos giøre det kongelige Postkontor opmærksom paa, at ligesom Vedkommende Postbudde drages til Ansvar for den rigtige Aflevering af de

Nr.

dem til Ombæring leverende Breve, saaledes vil ogsaa de i Kontoret ansatte Kongelige Kontrolleurer saavelsom vedkommende private Betiente som anfortroes Brevenes Udlevering i Kontoret efter Karterne, blive kaldte til Ansvar for de Feil som af hvilkensomhelst Aarsag fra deres Side maatte indløbe ved den dem anbetroede Udlevering af Brevene i den Tid Karterne ere udhængte, det tillige giøres til Pligt for den som udleverer Brevene enhvergang at tegne sit Navn paa de Stationers Karter, hvis Breve han har udleveret for at Direktionen deraf efter længere Tids Forløb kan see hvem der ved indløbende Tilfælde bliver at kalde til Ansvar.

Generalpostdirektionen den 24. Juli 1813.

Hauch. *Harboe.* *Monrad.*

Til det kgl. Danske Brevpostkontor i Kjøbenhavn.

7. *Kong Frederik den VI.s til Postforvalter Wøldicke i 1784* udstedte egenhændige Brev med Anmodning om en Estafette til Borstel til Befordring af det Brev, som kaldte P. A. Bernstorff tilbage.

„Til hastigste Befordring med et Brev, behøves uden Ophold en estafette til Greven af Bernstorff paa Borstel.

Hr. Postforvalter Wøldicke ville derfor ufortøvet, ey alleeneste strax foranstalte en estafette med saadanne Udtryk i dansk Pass, at den paa alle Stationer kan faae den hastigste coureer expedition; men tillige selv uden Ophold, indfinde sig udi mit forgemak, med Brev Sæken og det dertil brugelige Postseigl; og desangaaende melde sig hos min Marchal Kammerherre Bülow, som overleverer ham Brevet, paa det postillonen fra Slottet af, strax kunne tiltræde sin Reise.

Christiansborg Slott den 14. April 1784.

Frederik C. P.“

Nr.

8. *Instrux til Chefen for det danske ridende Post Contoir* (Brevpostkontoret) Cancelliraad, Postforvalter Niels Munk om at lade Brevposten omdele i Kjøbenhavn ved 8 uniformerede Postbude.

„Endeligen har og Hans Mayestæt approberet at der ved benævnte Post Contoir (det danske ridende Post Contoir) skal være et saa tilstrækkelig antal Postbude, at alle Breve til dem, hvis Boepæle ere bekiendte eller kan udfindes af Kiøbenhavns Vejviser eller sees af Brevets Addresse m. v. kan, naar den Hamborger Post ankommer inden Kl. 11 om Formiddagen være afleveret inden samme Dags Aften og naar den kommer seenere, inden næste Dags Middag Kl. 12, samt at Postbudene altiid skulle under Brevenes Ombringelse, som af dem skal ske personligen, være iklædt Post Uniform af en rød Overkiole med gule Opslager og have Skildt paa Brystet, og da det er forudsadt, at den foranførte Bestemmelse i Henseende til Brevenes Ombringelse ej, da Karterne desuden forud skal udhænge i 3 Timer, kan iværksættes med mindre end 8 Postbude, saa er tillige bevirket allernaadigst Resolution for, at ethvert af disse maa engang for alle og uden Følge for Fremtiden gives et Bidrag af 10 Rdl. til Post Uniformens Anskaffelse saavelsom at Postskildtene til disse Postbude maa bekostes af Postkassen, imod som sammes Ejendom at afgives fra Mand til Mand.

Iøvrigt vil denne træffende Forandring naar samme er bragt i Stand blive bekiendt giort Publicum.

Generalpost Amtet den 6. Julii 1796.

I. F. A. Schiffmann. *C. W. Lange.*“

9.. *Instrux for Postmestre.* (21. December 1822).

10-11. *Beskikkelsesbreve fra Kong Frederik VI. og Chr. VIII.*

12. *En Samling Forordninger fra 1624 til 1750.*

Nr.

Nedenstaaende er udfærdiget i 1711, da Pesten rasede i Kjøbenhavn.

Anno 1711 den 27 Augusty

MANDAT

Angaaende alle Kiøbmænds og andre Particulieres Breve, som sendes med Posten fra Kiøbenhavn, at skal i denne svage Tiid førend de paa Posthusene leveres, vel ryges, og at Brevene som paa Posthuuset igien ryges, skal der Tiirsdag og Løverdag Eftermiddag inden Klocken fem leveres.

Vi Friderich den Fierde af Guds Naade Konge til Danmarck og Norge etc. etc.

Giøre alle vitterligt at Vi iblandt andre Anstalter, som vi allernaadigst have giort til at precavere saavidt mueligt, at den her GRASSERENDE Sygdom sig ei for vidt skulle udbrede, allernaadigst have for nødigt og tienligt, eraktet at paabyde og anordne, saasom vi og hermed paabyde og anordne at alle Kiøbmænds og andre PARTICULIERE Breve som sendes med Posten her fra Vores Kongel. REZIDENTZ Stad KIØBENHAVN skal førend de paa Posthuuset bliver leveret af enhver for sig vel ryges. Thi uden at det skeer, maa de ey antages, Desligeste at saasom alle Brevene efterat de paa Posthuuset ere leverede, bliver der for desmeere Sickerheds Skyld igien rygede, og dertil nogen Tid vil medgaa, saa befales hermed at alle Kiøbmænds og andre PARTICULIERE Breve skal leveres i Post Contoiret hver Tiirsdag og Løverdag Eftermiddag inden Klocken or slagen 5 saafremt de vil have deres Breve med den Post befordret, Hvorefter alle og enhver vedkommende sig allerunderdanigst haver at rette; Og byde og befale Os Elskelige PRÆSIDENTER, Borgemestere og Raad samt Byefogeder og alle andre i bemelte KIØBENHAVN, som dette vores MANDAT under Vores Cancelli Segl tilskicket vorder at de

Nr.

det paa behørige Stæder til alles Efterretning strax lader læse og forkynde.

Givet paa Vort Slot JÆGERSBORG den 27. Augt: Aº 1711.

Efter Hands Kongel. Mayts allernaadigste Befalning udi Høystbemelte Hands Kongel. Mayts fraværelse, under det Kongel. Segl og de trende GeheimerRaads Hr. CARL Greve von AHLEFELDT, Hr. OTTO KRABBES og Hr. CHRISTIAN SEHESTEDS Hænders Underskrift.

(Navn)

L. S.

13-19. *Postsigneter* fra Kong Christian VII.s og Frederik VI.s Tid.

20-35. *Forskellige Plakater, Forordninger og Taxter m. m.;* øverst tilhøjre i Montren en Post Regning fra Postmester Pind i Laurvig til Greve Ahlefeldt. Den 4. Post paa Regningen er Betaling for »Capit. v. Danenfeldts Middasspisning for 10 Personer tillige med Viin ialt 2 Rbd. 1 ℔ 2 ß« dateret 1780. Postmesteren var altsaa tillige Gjæstgiver og Logisvært.

36-40. *Postsigneter* fra Kongerne Chr. VII.s, Frederik VI.s og Christian VIII.s Tid.

41-79. *Aviser fra Midten af det 18de til Midten af det 19de Aarhundrede.*

Avisregninger fra 1763 indtil Dato.

Regnskabsdokumenter; særlig henledes Opmærksomheden paa »Dagbøgerne« paabegyndt 1764, hvori »Antegnelser« og Decision samt Postkontorernes og Postmestrenes Navne ere meget sirligt anførte.

80-85. *Postsigneter* fra Kong Christian VII.s og Frederik VI.s Tid.

Nr.

86-118. *Befordringsvæsen og Personbefordring.*

119-129. *Postsigneter* fra Kong Frederik VI.s Tid.

130-204. *Brevkarte til Udhængning.*

Breve og Kuverter i Rækkefølge efter Tidsalderen, fra Midten og Slutningen af det 18de Aarhundrede, Begyndelsen af det 19de (Juel og Eckersberg) og Midten af samme, da Frimærkerne viser sig.

Længst tilhøjre i Montren ses en Konvolut fra Bjørnstjerne Bjørnson, ejendommelig ved Udskriftens praktiske Form, først Bynavnet, derefter Gadenavnet og tilsidst Adressaten.

205-213. *Postsigneter* fra Kong Frederik VI.s og Chr. VIII.s Tid.

214-273. *En Samling Postbeviser fra 1807 indtil Dato.*

274-279. *Postsigneter* fra Kong Frederik VI.s Tid.

AFDELING Q.

Den ny Centralpostbygning i Tietgensgade. Model.

AFDELING R.

MØLLEMONTRE.

Nr.

1-309. *Diverse* (Beskikkelsesbreve, Placater, Anordninger, Kort, Almanakker, Taxter, Uniformsbilleder, Tryksager, Illustrationer fra inden- og udenlandske Blade o. s. v.).

AFDELING S.

Nr.

1-105. *Signeter fra Fr. VI.s, Chr. VIII.s, Fr. VII.s og Chr. IX.s Tid.*

106. *Kvitteringsbog* hvori indførtes de til »det kongelige Altonaer og jydske agende Postkontor i Kiøbenhavn med den agende Post ankomne Pengesummer, saavelsom alt hvad til nogen vis Værdi er anført paa Karterne og derfor herudi tages Vedkommendes Quittering.«

Blandt Kvitteringerne findes Navne som J. P. Suhr & Søn, D. N. David, J. P. Bech, H. I. Ruben, Ryberg & Co., Thiele, Iselin Tutein & Co., J. Buntzen (Fru Gyllenbourgs Fader) Geheimeraad A. G. Carstens, Justitsraad O. Malling, M. P. Kierkegaard (Søren Kierkegaads Fader), Skuespiller J. P. Frydendal og Biskop Balle.

107. *Kvitteringsbog for Svaneke Postekspedition 1857.*

108. *Gravskrift over en Postmester.*

109-110. *Orlovs-Bevis og Fribillet Hamburg—Berlin* for en Assistent i Postrevisionen.

111. *Haandbog for Rejsende 1824.* Af *E. H. Tregder.*

112. *Vejledning ved Benyttelse af de kongelige Brev- og Pakkeposter.* Af Postfuldmægtig *Theodor Faber* 1847.

Nr.

113. *Blikhylster.* Benyttes af det islandske Postvæsen til Forsendelse af Frimærker til Posthuse udenfor Reykiavik.

114. *Lodder til en Guldvægt.*

115. *Guldvægt fra 1624.*

116. *Lodder til samme.*

117. *Lodder til en Brevvægt.*

118. *Nøgle til Pengelade fra Begyndelsen af det 19. Aarhundrede.*

119. *Femløbet Revolver.*

120. *Tommestok, Anno 1753.* Har tilhørt Generalpostdirektør *D. Monrad.*

121. *Motiveret Forslag til en successiv Indførelse af et Jernbane-, Dampskibs- og Telegraphsystem for Danmark og Slesvig.* Ved *Frederik Klee*, Contoirchef ved Postvæsenet og Dr. *C. M. Poulsen*, Medlem af Folketinget 1850.
Udskrift af Afd. I.:

„Man har en Tidlang været tilbøjelig til at antage, at Dampkraftens Anvendelse til Dampskibe og Jernbaner mere var til Fornøjelse og Beqvemmelighed, end egentlig praktisk Nytte, og at navnlig Jernbanerne paa Grund af de store Capitaler, der udfindes til deres Anlæg og Drift, ingenlunde kunde udholde Concurrencer med de billigere Befordringsmidler. Nøiagtige Undersøgelser have imidlertid viist det *Grundfalske* i denne Anskuelse, men da de Resultater, hvortil man i den nyeste Tid er kommen, maa antages mindre bekjendte, vil det vistnok ikke være uden Interesse at faae en kort Oversigt over disse, saaledes som de især ere, fremstillede af *Edmond Teisserence*, en udmærket fransk Ingenieur, der med en stor Del fra England, Frankrig og Belgien hentede nøjagtige Efterretninger af uomstødelige Kiendsgierninger har

Nr.

søgt at paavise Virkningerne af Jernbanernes Concurrence med andre Communicationsmidler."

122. *Forsøg til Besvarelse af Spørgsmaalet om Posternes bedre Befordring over Belterne.* Af *Nicolaj Bøtcher.* Tilkendt Præmie af Grosserer-Societetet. København 1793. Af Afhandlingen hidsættes følgende:

„Det var at ønske, at saavel Passagererne som Skibsfolkene vare iførte Svømme-Kioler, hvorved de ei allene kunne rædde deres Liv, men endog give Efterretning paa hvilket Sted den forliiste Postcasse var bleven; (Passagererne kunde betale Leien af deres, som vel ingen vilde undslaae sig for.)"

Forfatteren „troer, at der til Brevsækkens Befordring i disse Tilfælde ikke haves bedre Baade end de Grøndlandske Kajakker. De kan seile overmaade hurtig, og der er neppe noget andet Fartøi, der saa let kan løbe dem forbi, om endog Vinden blæser temmelig imod, komme de dog hurtig afsted, dog gaae de kuns ikke gierne ud i en heftig Storm, endskiønt man ikke lettelig hører, at en øvet Grønlænder forliiser i disse Baade, undtagen naar hans Aare brækker, og han har forsømt at forsyne sig med en reserve Aare.

Saadan en Kajakførere — hedder det videre i Afhandlingen — kan i stille Veir eller middelmaadig Modvind, uden Vanskelighed, tilbagelægge en heel Miil i en halv Time, da en grønlandsk Kajak kan bære en Sælhund, saa kan der ingen Tvivl være paa, at den jo kunde bære Brevsækken. Men for Sikkerheds Skyld kunde man deele Brevsækken i tvende Parter, og da bruge tvende Kajakker. Det vilde være godt om der var en reserve Kajak, og altsaa tre i Tallet, som om en af de andre skulde komme til noget Uheld. Kajakker have en stor Fejl, som er denne, at de overmaade let kæntre, da de ere de rankeste af alle Baade i Verden, Aarsagen til denne

Nr.

overordentlige Rankhed, er let at indsee, da disse ere giorte af Sælskind, saa have de kuns en meget liden Vægt. Naar nu et Menneske sidder ned deri, er hans Tyngde-Punkt i Bekkenet, og da nu Kajakkens Vægt næsten er ubetydelig, saa bliver Tyngde-Punktet, naar et Menneske sidder omtrent paa Sædet, og altsaa lidt over Vandets Overflade, da altsaa Tyngde-Punktet er oven over Understøttelses Punkt, og der er saa godt, som ingen Modvægt under Vandet, saa kæntre disse Kajakker ved den ringeste Forandring af Tyngdepunktets Stæd."

Disse Ulemper vil Forfatteren ophæve ved at forsyne Kajakken med en „liden Blykiøl", og han mener, at den derefter „alletider kunde bruges, undtagen i heftig Storm og naar Beltet var fuld af Is".

123. *Guldvægt.* Model.

124. *Tegnebog med Diligence paa Bindet.*

125-128. *Postadressebøger.*

129. *Glas med Postgaarden paa Købmagergade indgraveret.*

130-131. *Postmønter fra Norge 1689.*

132-150. *Skrivelse fra Flensborg Postkontor af 15. Juni 1858* til Postmester, Kammerraad *Nissen* i Haderslev, der fungerede som Postinspektør for Hertugdømmerne. De Skrivelsen ledsagende Tryksager findes fremlagt sammen med denne.

151. *Instruks for Kancelliraad og Postforvalter i København Niels Munk.* 1796.

152. *Plakat af 24. Novb. 1804,* angaaende Forsendelse med Posten af Breve eller Pakker med Bankosedler.

153. *Budbog.* 1856.

154-246. *Posttegn fra Kongeriget og Hertugdømmerne.*

Nr.

Endvidere *Postfølgeure* og *Tegn* for Postførere, Litsenbrødre, Postbude, Landpostbude og Postilloner samt *Brandtegn*. Endelig *Stempler, Uniformsknapper, Nøgler til Pengelader,* en *Skridttæller* til Brug ved Opmaaling af Landpostruter, to smaa med Lænke forbundne *Sølvhorn,* (benyttede som Dupper til Strikkepinde), *Foreningsemblemer*, Brudstykke af et *Spænde* og *Landpostbudenes Hæderstegn.*

247-297. *Bøger, Blade og Tidsskrifter,* omhandlende Postmester *Joseph Michaelsen samt Joseph Michaelsen-Medaljen.* Se iøvrigt Afd. G., Nr. 2.

298-312. *Stempler paa Postpapir fra Sardinien 1819—1820.*

Paa Sardinien var det ved kongeligt Dekret af 12. August 1818 bl. a. blevet bestemt, at Betalingen for Befordringen af Breve udelukkende skulde tilfalde Generalpostdirektionen, og i Tilfælde, hvor et Brev ønskedes forsendt uden for Posten, maatte derfor Afsenderen først indfinde sig paa Posthuset og betale det takstmæssige Beløb samt lade Brevet forsyne med Løbenummer, registrere og stemple. Disse Formaliteter vare baade tidsspillende og besværlige, og man søgte derfor at tilvejebringe et baade i Henseende til Tid og Penge mere økonomisk System. Overvejelserne i denne Retning førte til, at Administrationen 7. November 1818 bebudede Udsendelsen af et „stemplet Postpapir" (carta postale bollata), som skulde være til Salgs paa Postkontorerne og hos de kgl. Tobakshandlere, der derfor oppebar en vis Provision.

Breve, skrevne paa dette Papir, der skulde være sammenlagt saaledes, at det paatrykte Stempel var synligt, kunde besørges af hvem som helst. Under

Nr

3. December 1818 blev det bekendtgjort, at der foreløbig vilde blive fabrikeret og udsendt Papir uden Vandmærke af samme Format som almindeligt Brevpapir og forsynet med et Stempel i blaa Farve af forskellig Form for hver af de 3 Værdier: 15, 25 og 50 Centesimi. Emissionen fandt Sted 1. Januar 1819 og afløstes 1. Januar 1820 af Papir forsynet med Vandmærke (en kronet Ørn med det savoyiske Kors) og paa hvilket Stemplet („Frimærket") fremtraadte i ufarvet Relieftryk og indesluttet af en Perlekrans i Stedet for som hidtil af en fuld Linie. Langs Randen bærer Papiret, der fabrikeredes af Generalpostdirektionen under General-Superintendentens umiddelbare Tilsyn, følgende Inskription: „Direzione Generale delle Regie Poste Corrispondenza autorrizzata in corso particolare, per pedoni ed altre occassioni" (ɔ: Den kongelige Generalpostdirektion, Korrespondance autoriseret til privat Befordring, ved gaaende Bud eller med anden Lejhed).

Der udstilles:

1819. 15 Ct. blaa ubrugt
25 - — brugt
50 - — ubrugt i 3 Eksemplarer.
1820. 15 - hvid ubrugt
15 - — brugt i 2 Eksemplarer.
25 - — brugt i 3 Eksemplarer.
50 - — brugt i 3 Eksemplarer.

313. *Flyvepost-Konvolut,* stemplet: First United Kingdom Aerial Post Sept. 15. 1911, London.

314. *Det første Frimærke.* Stemplet: Derby 21. Jan. 1841.

315-317. *Pengekassenøgler fra Midten af det 19. Aarhundrede.*

Foruden de forannævnte Genstande findes fremlagt:

1 Album, indeholdende Fotografier af københavnske Postkontorer.

2 Albums, indeholdende Prospektkort og Fotografier af Provinsposthuse.

1 Album, indeholdende Fotografier af Personalet ved Københavns Brevpostkontor fra Midten af Halvfemserne.

1 Album, indeholdende Fotografier af Postvæsenets Embeds- og Bestillingsmænd i Jylland 1880.

4 Albums, indeholdende Fotografier af danske Posttjenestemænd den 1. Januar 1905.

(*Albums* med Fotografier af Landpostbude, Postkontrahenter og Brevsamlere vil senere blive fremlagte).

FRIMÆRKEAFDELINGEN

Denne indeholder en Samling af inden- og udenlandske Postfrimærker.

Indtil videre er kun Frimærker fra *Europa* og *Asien* udstillede; Frimærker fra de andre Verdensdele antages at ville blive udstillede i Løbet af indeværende Vinter.

København. - Trykt hos J. H. Schultz A/S